

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ
FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ
Institut mezinárodních studií Brno

**Problematika legální, nelegální migrace a následná
integrace cizinců na území České republiky**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vedoucí bakalářské práce:
PhDr. et. Mgr. Zdeňka Vaňková

Vypracovala:
Denisa Hlavatá

Brno 2009

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „ Problematika legální, nelegální migrace a následná integrace cizinců na území České republiky“ zpracovala samostatně a použila jen literaturu uvedenou v seznamu literatury.

Brno

.....
Denisa Hlavatá

Poděkování

Děkuji paní PhDr. et Mgr. Zdeňce Vaňkové za velmi užitečnou metodickou pomoc, kterou mi poskytla při zpracování mé bakalářské práce.

Zároveň bych chtěla poděkovat své rodině a svému zaměstnavateli, kteří mi poskytli dostatek trpělivosti, podpory a pomoci při celém průběhu studia a zpracování mé bakalářské práce. Velice si toho vážím.

Denisa Hlavatá

OBSAH

Úvod	5
1. Základní terminologie	7
2. Legální migrace	10
2.1. Druhy legálních pobytů	11
2.1.1. Krátkodobá víza	11
2.1.2. Dlouhodobá víza	12
2.1.3. Povolení k trvalému pobytu občanů 3. zemí	14
2.1.4. Pobyt občana Evropské unie a jeho rodinných příslušníků na území	14
2.2. Projekty České republiky	15
2.3. Nabývání státního občanství České republiky	19
3. Nelegální migrace	23
3.1. Trestné činy související s nelegální migrací	24
4. Azylové řízení a azylantí	30
5. Organizace zabývající se problematikou cizinců	32
5.1. IOM – Mezinárodní organizace pro integrace	32
5.2. OPU – Organizace pro pomoc uprchlíkům	34
5.3. SOZE – Sdružení občanů zabývající se emigranty	35
5.4. Centrum pro otázky migrace	37
6. Migrační politika Francie a Spojených států amerických v porovnání s Českou republikou	40
6.1. Francie	40
6.2. Spojené státy americké	42
6.3. Porovnání migračních politik	44
7. Praktická část – zpracována na základě vlastních zkušeností	47
7.1. Kazuistika – účelový sňatek	47
7.2. Kazuistika – určení otcovství	49
7.3. Kazuistika – účelový sňatek s následky	52
Závěr	56
Resumé	57
Anotace	58
Seznam použité literatury	59

ÚVOD

Problematika migrace a následné integrace cizinců je v celé současné Evropě významným společenským jevem. Jejím zásadním problémem je enormní pohyb migrujících cizinců a jejich příliv do ekonomicky či kulturně vyspělejších zemí. S případným vstupem tak velkého počtu lidí je ze strany každé země, které se tento problém týká, nutnost zaujmout smysluplná a konkrétní opatření k řešení vzniklé situace. Na základě těchto skutečností jsou tedy přijímány nové právní formy pobytového režimu cizinců v jednotlivých zemích. Také v rámci Evropské unie bylo třeba sjednotit zásady imigrační a azylové politiky jednotlivých členských států.

Problematika související s mezinárodní migrací a dopadem jejich následků začala být pro Českou republiku aktuální v roce 1990. Počet přicházejících cizinců se každoročně zvyšoval a v 1. polovině roku 2008 již bylo evidováno více jak 415 000 cizinců s legálním pobytem na území České republiky. Podmínky jejich vstupu a pobytu jsou upraveny zákony a normami, které korespondují se zákony a normami Evropské unie. Z pohledu veřejného mínění, priorit státu a zájmů migrantů samotných je toto odvětví ovlivňováno protichůdnými tendencemi. Na jedné straně se jedná o zájmy cizinců, které však mnohdy nekorespondují se zájmy jednotlivých zemí, stanovených mezinárodními závazky. Zájmy státu při uplatňování migrační a azylové politiky prosazuje Ministerstvo vnitra, Ministerstvo zahraničních věcí ČR, Odbor azylové a migrační politiky ve spolupráci s Policií České republiky, konkrétně Službou cizinecké policie. Mezi lety 1994 a 2008 docházelo k postupnému nárůstu počtu cizinců v ČR. Výjimkou byl rok 2000, kdy se oproti roku předchozímu počet cizinců výrazně snížil, a to přibližně o 30 tisíc osob. Pokles se týkal cizinců s dlouhodobými pobyty a obecně se přičítá legislativní úpravě pobytového režimu. Do konce roku 1999 upravoval pobyty cizinců zákon č. 123/1992 Sb., o pobytu cizinců na území České a Slovenské federativní republiky, ve znění pozdějších předpisů. Od 1.1.2000 je upraven zákonem č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon č. 326/1999 Sb.). Zákon zpřísnil získání pobytových víz a pracovních povolení (vzájemnou podmíněností udělení jednoho získáním druhého), zamezil prodlužování platností víz získaných v době platnosti předchozího zákona a rovněž upravil seznam náležitostí přikládaných k žádosti o udělení víza. Osoby, kterým v této době končilo povolení k pobytu, byly nuceny vycestovat zpět do země, ze které do ČR přišly a zažádat o povolení k pobytu podle nového zákona. Odliv cizinců pak nebyl kompenzován odpovídajícím přílivem.

Podmínky a požadavky na udělení pobytových povolení byly posléze zmírněny novelou zákona v roce 2001.

Téma této práce jsem si vybrala z důvodu, že kontakt s cizinci a řešení některých problémů souvisejících s jejich vstupem a pobytem na území České republiky bezprostředně souvisí s náplní práce v mém zaměstnání.

Cílem mé bakalářské práce je zhodnotit a popsat současný stav týkající se migrace a integrace cizinců na území České republiky a problémů na toto téma navazujících. Jelikož se zákony a právní normy neustále mění a novelizují, vychází má práce ze stavu ke dni 31.12.2008.

Práce je rozdělena do několika tematických částí. První část je zaměřena na seznámení se se základní terminologií týkající se problematiky cizinců.

Druhá část se věnuje legální migraci, obsahuje výčet základních druhů pobytů cizinců na území České republiky dle jejich současné právní úpravy. Jsou zde uvedeny počty cizinců v jednotlivých pobytových kategoriích a jejich rozdělení z hlediska nejpočetněji zastoupené státní příslušnosti. Možnosti nabývání státního občanství České republiky.

Třetí část se zabývá nelegální migrací a s ní související páchanou trestnou činností.

Čtvrtá část stručně hovoří o azylové politice České republiky.

Pátá část je zaměřena na organizace zabývající se problematikou cizinců. Jejich výčet a zaměření k danému problému.

Šestá část porovnává migrační politiky Francie, Spojených států amerických a České republiky.

Poslední část je praktická s uvedenými případy z praxe.

Ve stanoveném rozsahu dané práce nelze komplexně pojmout veškeré prvky související s popisovanou problematikou. Jsou zde tedy uvedeny podstatné údaje, mající za cíl usnadnit pochopení a orientaci v daném tématu. Hluběji bych se chtěla tímto tématem zabývat ve své diplomové práci v navazujícím magisterském studiu.

1. Základní terminologie

Vzhledem k závažnosti tématu a k jeho pochopení, je nutné, aby v této úvodní části práce byly upřesněny některé základní termíny, které jsou s touto problematikou bezprostředně spjaty a objevují se v celém textu.

Asimilace

Kulturní nebo jazykové rozplynutí jedné kultury (nejčastěji menšinové) v kultuře jiné (obvykle většinové). Prostřednictvím kontaktu těchto dvou kultur příslušníci menšiny ztrácejí svá kulturní specifika, převezmou kulturní vzorce většiny a stanou se její součástí. Asimilace je při styku dvou rozdílných kultur velice častým a běžným jevem.¹

Cizinec

Podle české legislativy je cizincem každý, kdo není státním občanem České republiky. Cizinci mají v některých oblastech odlišné právní postavení než občané ČR – nejsou jim přiznávána některá politická práva (například právo volit, být volen, být členem politické strany, vykonávat některé funkce – poslanec, soudce, prezident apod.) a vykonávat některá povolání (voják, policista). Cizinci také nemohou zcela svobodně vstupovat na území ČR a pobývat tam. Cizincům je přiznáno právo petiční, právo sdružovat se v občanská sdružení či právo shromažďovací. Mají stejná majetková práva jako státní občané ČR, s výjimkou nabytí nemovitostí (je zde určité omezení – nemovitosti mohou nabývat například cizinci s trvalým pobytem v ČR nebo za účelem podnikání).²

Integrace

Rozumí se jí soužití jednotlivců ze dvou či více skupin s odlišnými kulturními vzorci, pravidly chování, stupnicemi hodnot, které umožňuje jednotlivcům náležejícím do jakékoli z těchto skupin ponechat si jejich specifika a zároveň zaručuje členům všech těchto skupin rovnoprávné postavení (nedochází tedy k diskriminaci členů některé skupiny).³

¹ Budilová Lenka, Hilt Tomáš (a kol.), *Policista v multikulturním prostředí*, Praha 2005, str. 9

² tamtéž

³ tamtéž, str. 10

Národnost

Národnost bývá často zaměňována za státní občanství. Jde o označení příslušnosti k národu, národnostní nebo etnické menšině, nikoli politickému národu. Národnost je údajem deklaratorním, založeným na identifikaci s určitou národnostní nebo etnickou skupinou. Volba národnosti je subjektivním rozhodnutím jedince, nicméně bývá spojena s objektivními kritérii jeho identity, spojujícími kulturní a behaviorální dimenze. Pojem národnostní menšina je potom definován podle zákona č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin. Evidence národností se u jednotlivých osob nevede – ani v občanském průkazu, ani v cestovním dokladu se neuvádí údaj o národnosti.⁴

Informace o národnosti a rasovém původu považuje zákon za citlivé informace a zacházet s takovými údaji se smí pouze na základě povolení daného zákonem nebo souhlasu dané osoby.

Migrace

Obecně lze migraci definovat jako trvalý, dlouhodobý či krátkodobý proces přesunu jednotlivců či skupin lidí v prostoru přes hranice země. Jedná se o reakci jednotlivců či skupin lidí na změny v oblasti hospodářské, kulturní či společenské, která nastala v jejich zemi. Lze ji prvotním dělením specifikovat jako migraci dobrovolnou a vynucenou. Často však nelze mezi těmito dvěma stanovit pevnou dělící čáru, neboť v řadě případů, zvláště u pracovní migrace, splývá dobrovolná migrace s vynucenou. Od roku 1989 přijíždějí do České republiky cizinci z politických či ekonomických důvodů.⁵

Dobrovolná migrace

O dobrovolné migraci se hovoří jako o migraci ekonomické, čímž se rozumí, že se člověk sám rozhodl opustit svou zemi s úmyslem zlepšit svou ekonomickou situaci či situaci své rodiny.⁶

Vynucená migrace

Vynucená migrace je opakem dobrovolné migrace. Má příčiny ve vnějších faktorech jako jsou válečné konflikty, pronásledování z důvodů rasových, politických, náboženských, přírodní katastrofy nebo porušování lidských práv.⁷

⁴ tamtéž str. 11

⁵ tamtéž str. 48

⁶ http://www.ddc.cz/index.php?menu=slovník_zakladnich_pojmu ze dne 10.10.2008

⁷ http://w.ddc.cz/index.php?menu=slovník_zakladnich_pojmu ze dne 10.10.2008

Převažující příčiny migrace lze v současném světě spatřovat zejména v rozdílech v bohatství mezi jednotlivými světadíly, v síle ekonomik jednotlivých zemí, úrovni ekonomického rozvoje a v životní úrovni jejich obyvatel.⁸ Při sledování migrace nelze mít na zřeteli jen jevy migraci vyvolávající, ale i faktory migraci umožňující nebo jí napomáhající, jako např. zlepšující se dopravní propojenost mezi světadíly i jednotlivými státy, odstraňování bariér volného pohybu osob mezi státy apod.

Asi nejdůležitějším rozdělením a zároveň nejzákladnějším, je členění migrace na legální a nelegální. O těchto druzích bude dále v textu hovořeno v širším slova smyslu a to z toho důvodu, že se v současné době používá zásadně toto členění a to nejen v naší zemi, ale na celém světě.

⁸ mjr. Mgr. Karel Urban, Policie v multikulturním prostředí, str.19

2. LEGÁLNÍ MIGRACE

Legální migrace je v souladu s právními předpisy upravujícími vstup, pobyt a vycestování cizinců na a z území daného státu. Nejčastějšími důvody této legální migrace jsou důvody ekonomické a politické. Legální migrace je pro Českou republiku za určitých kritérií přínosná a to jak po stránce ekonomické, tak i z pohledu vývoje demografických ukazatelů. Pojmeme-li pojem migrace z širšího hlediska a zahrneme-li do něj veškerý pohyb osob přes hranice států, lze jako migrační důvod uvést i mezinárodní cestovní ruch.

Je však nutné si uvědomit, že legální migrace, která nemá stanovená pevná pravidla a nejsou dány podmínky pro jejich dodržování, může pak vykazovat i potencionální bezpečnostní rizika a hrozby. Legalizace pobytu je komplikovaným procesem, který neřídka končí neúspěchem. Napomáhá k tomu bohužel i restriktivní politika státu, nepřehledné a často novelizované právní předpisy, ale i nevstřícný postoj úředníků při komunikaci s cizinci. V některých případech může snadno docházet k propojení jak legální tak nelegální migrace. Jedná se jak o cizince, kteří překračují jim povolenou dobu k pobytu, ale také o komunity vznikající na území České republiky a vytvářející zázemí pro nelegálně se zdržující osoby, napomáhají jim v pohybu přes území České republiky a následně přes její hranice do dalších zemí.⁹

Pro ilustraci uvádím

Co se týká utváření komunit uvnitř území České republiky, asi nejmarkantnější je komunita občanů Vietnamu. Ti se nedokážou nebo spíše nechtějí příliš přizpůsobit životu občanů ČR. Je pro ně jednodušší vytvořit tzv. ghetta, ve kterých si žijí vlastně stejným způsobem života jako ve své rodné zemi. Asi nejznámější je pražská tržnice SAPA, které se slangově říká „Malá Hanoj“. Žije zde velká spousta Vietnamců, kteří zde mají zejména svou školu, kadeřnictví, restaurace, hovoří se zde pouze vietnamsky a konzumuje se zde pouze dovezené vietnamské jídlo. Tato tržnice má velké množství úkrytů, což již několikrát odhalila policie nebo celní správa. Bohužel se nedá odhalit vše, už z toho důvodu, že tato tržnice je oplocena a než se podaří skrz ní projít, stihne velké množství cizinců utéct, nebo se poschovávat. Cizinci, kteří jsou zde nelegálně, velmi často využívají požárů, které jim dle jejich sdělení zničily všechny jejich doklady. Je to jen zástěrka toho, jak si nějakým způsobem legalizovat pobyt. Je velmi problematické dokazovat, jak se sem dostali, protože v informačních systémech policie není žádný záznam o jejich příjezdu.

⁹ <http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?=2069732> ze dne 10.10.2008

Zvláště ověřování totožnosti na zastupitelském úřadu Vietnamu je také velmi zajímavou záležitostí. Říká se, že na jeden cestovní doklad tu je i 10 občanů VNM. Jejich rozeznávací znaky jsou nejen pro nás Čechy složité.- autor

2.1. Druhy legálních pobytů na území České republiky

S legální migrací jsou úzce spojeny různé druhy pobytů, které mohou cizinci na území České republiky získat, a na základě kterých mohou na území pobývat.

Pro Českou republiku začala být problematika mezinárodní migrace aktuální až po roce 1989. V tomto období bylo nezbytné se co nejrychleji vyrovnat se značně vysokou vlnou migrantů, jejichž počet se neustále navyšoval. Do konce roku 1999 byl pobyt cizinců upraven zákonem č. 123/1992 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a Slovenské Federativní republiky, a od 1.1.2000 tuto problematiku upravuje zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a zákon č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky. Cizinec může dle současné legislativní podoby pobývat na území ČR přechodně či trvale.

Přechodný pobyt

Jedná se o takový pobyt, kdy cizinec pobývá na území bez víza nebo na základě uděleného krátkodobého víza, diplomatického nebo zvláštního víza, dále na základě povolení k přechodnému pobytu nebo na základě výjezdního příkazu.¹⁰

Trvalý pobyt

Je přiznán takovému cizinci, který pobývá na území na základě povolení k pobytu nebo rozhodnutí příslušného orgánu o svěření cizince do náhradní výchovy. Dle směrnice Rady 2003/109/ES trvalý pobyt občanů 3. států – rezident.

2.1.1 Krátkodobá víza

Průjezdní vízum

Průjezdní vízum opravňuje cizince k průjezdu územím při jeho cestě z území jednoho státu na území jiného. Doba platnosti průjezdního víza se stanoví podle předpokládaného počtu cest na území nejdéle však 6 měsíců. Může být *jednosměrné* (opravňuje k pobytu

¹⁰ Zákon č. 326/1999 Sb. zdroj: http://www.rscpp.pcr.cz/www_co/SMERNICE/AKTY/POBYTOVKA/prilc1_ze_dne_17.10.2008

na území po dobu 5 dnů), **obousměrné** (opravňuje ke dvojímu pobytu na území po dobu 5 dnů), **bez omezení počtu cest** (opravňuje k opakovanému pobytu na území po dobu 5 dnů).¹¹

Letištní vízum

Vízum uděluje zastupitelský úřad na žádost cizince, který z důvodu čekání na letecký spoj je nucen pobývat v tranzitním prostoru mezinárodního letiště na území. Platnost se stanoví podle předpokládaného počtu pobytů v tranzitním prostoru, nejdéle však na 3 měsíce. Vízum lze udělit jako **jednosměrné** (opravňuje k pobytu v tranzitním prostoru po dobu čekání na letecký spoj uvedený v letence), **obousměrné** (opravňuje ke dvojímu pobytu po dobu čekání na letecký spoj uvedený v letence).¹²

Vízum k pobytu do 90 dnů

Vízum uděluje zastupitelský úřad na žádost cizince. Platnost se stanoví podle předpokládaného počtu cest na území, nejdéle však na 2 roky. Podle požadavků cizince udělí zastupitelský úřad vízum jednorázové, ke dvěma vstupům nebo vícenásobné. Vízum opravňuje k pobytu po dobu v něm uvedenou přičemž celková doba pobytu nesmí překročit 3 měsíce. Ten kdo vízum udělil v něm musí uvést účel pobytu.¹³

Pro ilustraci uvádím

Ze zkušeností zejména cizinců z Ukrajiny je praxe Zastupitelských úřadů taková, že ač si cizinec požádá o vízum na 90 dnů s možností více vstupů tzv. MULTI, je mu uděleno vízum třeba jen na 7 dnů s omezením jednoho vstupu. Je to z toho důvodu, že tamní úřady vyžadují vysoké finanční poplatky, na které bohužel tito cizinci nemají dostatečné prostředky.- autor

2.1.2. Dlouhodobá víza

Vízum k pobytu nad 90 dnů

Je udělováno cizinci, který hodlá pobývat na území za účelem vyžadujícím pobyt na území delší než 3 měsíce. Vízum se uděluje s dobou platnosti na 1 rok. Vízum k pobytu nad 90 dnů se dále uděluje cizinci za účelem převzetí povolení k trvalému pobytu, povolení

¹¹ Tamtéž

¹² Tamtéž

¹³ Tamtéž

k dlouhodobému pobytu za účelem společného soužití rodiny, studia nebo vědeckého výzkumu. V tomto případě je platnost víza 6 měsíců.¹⁴

Pro ilustraci uvádím

V praxi je postup takový, že cizinec je povinen podat žádost cestou Zastupitelského úřadu České republiky mimo území ČR. Zastupitelské úřady potom kompletní žádosti zasílají místně příslušnému Inspektorátu cizinecké policie, který rozhoduje o udělení víza či jeho neudělení. Cizinecká policie prověří všechny doložené náležitosti (jejich pravost), případně udělá kontrolu v místě plánovaného ubytování, zda je nemovitost vhodná k bydlení. Poté zašle své stanovisko zpět Zastupitelskému úřadu. V případě udělení pobytu Zastupitelský úřad vyznačí cizinci do cestovního dokladu vízum. Cizinec je potom povinen do 3 dnů od vstupu na území České republiky dostavit se na místně příslušný Inspektorát cizinecké policie k přihlášení.- autor

Vízum k pobytu nad 90 dnů za účelem strpění pobytu na území

Uděluje se cizinci v případě, že jeho vycestování brání důvody na jeho vůli nezávislé a jeho vycestování není tedy možné. Doba platnosti tohoto víza se stanovuje na dobu nezbytně nutnou, nejdéle však na jeden rok.¹⁵

Povolení k dlouhodobému pobytu

O tento druh pobytu je cizinec oprávněn požádat za podmínky, že na území České republiky pobývá na vízum k pobytu nad 90 dnů a hodlá na území přechodně pobývat po dobu delší než 1 rok a trvá-li stejný účel jeho pobytu (studium, zaměstnání, podnikání apod.).¹⁶

Výjezdní příkaz

Opravňuje cizince k přechodnému pobytu na území po dobu, která je nezbytně nutná k provedení neodkladných úkonů a k vycestování z území. Doba přechodného pobytu cizince na výjezdní příkaz nesmí být delší než 60 dnů.¹⁷

¹⁴ Tamtéž

¹⁵ Tamtéž

¹⁶ Tamtéž

¹⁷ Tamtéž

2.1.3. Povolení k trvalému pobytu občanů 3.zemí

O trvalý pobyt lze zažádat buď bez splnění podmínky předchozího nepřetržitého pobytu na území nebo po splnění podmínky 5 let nepřetržitého pobytu na území. Pokud cizinec nesplňuje podmínku 5 let může žádat o pobyt z humanitárních důvodů, důvodů hodných zvláštního zřetele, pokud je jeho pobyt v zájmu České republiky nebo o toto povolení žádá jako nezletilé nebo zletilé nezaopatřené dítě cizince, jenž na území pobývá na základě povolení k trvalému pobytu, je-li důvodem žádosti společné soužití těchto cizinců.¹⁸

Pro ilustraci uvádím

Od 1.1.2009 přejde veškerá problematika trvalých pobytů občanů 3. států i občanů Evropské unie pod Ministerstvo vnitra, Odbor azylové a migrační politiky. Zároveň budou muset cizinci prokázat znalost českého jazyka, kterou doloží potvrzením ze školy (seznam škol, které mohou provádět přezkušování je stanoven na stránkách Ministerstva školství).

– autor

2.1.4. Pobyt občana Evropské unie a jeho rodinných příslušníků na území

Přechodný pobyt

Policie vydá občanu Evropské unie na jeho žádost potvrzení o přechodném pobytu pokud hodlá na území České republiky pobývat přechodně po dobu delší než 3 měsíce.

Rodinný příslušník občana Evropské unie, který sám není občanem EU a hodlá na území pobývat přechodně po dobu delší než 3 měsíce společně s občanem EU, je povinen požádat o povolení k přechodnému pobytu ve lhůtě do 3 měsíců ode dne vstupu na území.¹⁹

Pro ilustraci uvádím

Po vstupu do Evropské Unie (1.5.2004) vznikla v zákoně velmi vážná trhлина, která se týkala dokládání náležitosti k ubytování na území. Cizinec nemusel předkládat souhlas majitele (domu, bytu) s ubytováním cizince. Cizincům stačilo vyplnit v příslušné kolonce žádosti adresu pobytu v ČR a Policie neměla oprávnění zkoumat pravost takového tvrzení. Vedlo to k velkým problémům, se kterými se cizinecká policie vypořádává dodnes. Přes veškerá upozorňování ze strany policistů, kteří přicházeli každý den do kontaktu s cizinci,

¹⁸ Tamtéž

¹⁹ Tamtéž

vůči vedení, došlo k nápravě v zákoně až téměř po dvou letech a to jen z toho důvodu, že se začaly množit stížnosti majitelů nemovitostí. - autor

Povolení k trvalému pobytu

V současné době může o trvalý pobyt žádat občan EU po 5 letech nepřetržitého přechodného pobytu na území. Rodinný příslušník občana EU může žádat o trvalý pobyt taktéž po 5 letech nepřetržitého přechodného pobytu na území nebo po 2 letech nepřetržitého přechodného pobytu, pokud je nejméně 1 rok rodinným příslušníkem státního občana České republiky, který je na území hlášen k trvalému pobytu, nebo rodinným příslušníkem občana jiného členského státu Evropské unie, kterému bylo vydáno povolení k trvalému pobytu.²⁰

Pro ilustraci uvádím

V tomto případě, došlo ke zprísnění udělování trvalých pobytů a to z toho důvodu, že docházelo ve velké míře, ke zneužívání tohoto statutu. Cizinci z nečlenských států Evropské unie využívali fiktivních sňatků se státními občany České republiky či Evropské unie, nebo se nechávali dopisovat do rodných listů dětí. Nyní je těmito cizinci v hojné míře využíváno ustanovení § 87b z.č. 326/1999 Sb. tj. možnost požádat o přechodný pobyt. - autor

2.2. Projekty České republiky

Nyní bych chtěla uvést dva nejzajímavější příklady projektů, které zajišťuje Ministerstvo práce a sociálních věcí s cílem získat kvalifikované pracovníky tzv. „přiliv chytrých mozků“. Projekty byly vytvořeny z důvodu získání odborných zahraničních pracovníků a umožnit jim následně jednodušší způsob získání pobytu na území ČR, aby zde setrvali.

2.2.1. Pilotní projekt „Aktivní výběr kvalifikovaných pracovníků“²¹

Vzhledem k vývoji demografické situace v České republice byla zahájena realizace výše uvedeného pilotního projektu. Cílem tohoto projektu bylo přivést zahraniční odborníky se svými rodinami, kteří se zde chtějí trvalé usadit a podpořit jejich integraci.²²

Projekt byl zahájen v červenci roku 2003 Ministerstvem práce a sociálních věcí a plánován na dobu 5-ti let. Cizinci zahrnutí v tomto projektu měli šanci získat ve zkrácené lhůtě dva a půl roku povolení k trvalému pobytu.

²⁰ Tamtéž

²¹ <http://www.imigracecz.org/> ze dne 24.10.2008

²² <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/azyl/migrace.html> ze dne 24.10.2008

2.2.2. Zelené karty

Tyto karty jsou úplně novou záležitostí, která v České republice dosud nebyla. Vzorem je spousta států Evropské Unie, kde již podobný projekt byl v minulosti realizován. Prezident Václav Klaus dne 07.10.2008 podepsal novelu zákona o zaměstnanosti. Ta umožňuje od ledna 2009 vydávat cizincům takzvané „zelené karty“. Tyto karty budou pro cizince pobytovým i pracovním vízem.

Cizí státní příslušníci se budou moci na základě této novely ucházet o pracovní místo, o něž 30 dní neprojeví zájem žádný zájemce z České republiky či zemí Evropské unie. Cizinci budou o karty žádat ve své zemi na Českém Zastupitelském úřadu.

Cizinci se mohou ucházet jen o místo, které bude zveřejněno v centrálním registru vhodných pozic. Uchazeč může být jen ze zemí, které do seznamu vhodných států zařadí Ministerstvo vnitra.²³ V informačních zdrojích je zatím prezentováno, že půjde o zjednodušený proces vydávání těchto dokladů tím, že je vedeno pouze jedno řízení a zároveň se zkracuje i trvání tohoto procesu (1 měsíc od doručení žádosti rozhodujícímu úřadu). Žádost bude postoupena Ministerstvu vnitra, které rozhodne do 30 dnů a má právo veta, tzn., že má konečné slovo v tom, zda cizinec zelenou kartu dostane nebo ne. Cizinec poté do 14 dnů obdrží vstupní vízum k převzetí zelené karty, tu si na území ČR převezme a může nastoupit do zaměstnání.

3 druhy karet:

Typ A) vysokoškolsky vzdělání (max. 3 roky s možností prodloužení)

Typ B) vyučení + středoškolsky vzdělání (max. 2 roky s možností prodloužení)

Typ C) ostatní (max. 2 roky bez možnosti prodloužení)

Pro ilustraci uvádím

Problémem u udělování těchto zelených karet vidím v tom, že existuje seznam států, které si o ně mohou žádat. Bohužel v něm chybí takové státy jako je Ukrajina nebo Vietnam, které by tuto možnost přivítaly už z toho důvodu, že se tito cizinci potýkají s velkým korupčním jednáním na zastupitelských úřadech v jejich domovských státech zejména Hanoji a ve Lvově. Cizinci čekají třeba 2 měsíce než se vůbec na takový zastupitelský úřad dostanou a pokud nedisponují vysokou finanční částkou, tak se mnohdy ani nedočkají. - autor

²³ Zdroj: http://domaci.ihned.cz/c3-28866360-002000_d-klaus-schvalil-zelene-karty-pro-cizince ze dne 23.10.2008

2.2.3. Projekt dobrovolných návratů²⁴

Z důvodu ekonomické krize byl vytvořen výše uvedený projekt, který zaštiťuje Ministerstvo vnitra. Projekt byl schválen vládou v únoru 2009. Cílem projektu je poskytnout pomoc cizincům, kteří se vinou současné ekonomické situace ocitli bez pracovního uplatnění, chtějí zpět do vlasti a nejsou si schopni tuto cestu sami uhradit.

Využití projektu dobrovolných návratů cizincům mimo jiné zaručí, že nebudou mít žádný negativní záznam v evidenci a v případě změny ekonomické situace se budou moci zpět do České republiky vrátit. Stejně tak nebude cizincům, kteří využijí této nabídky, zamezeno do budoucna vstup do ostatních zemí schengenského prostoru.

Těm, kteří splní podmínky projektu, Česká republika vedle zajištění letu, zaplacení letenky, nabízí i příspěvek 500 EUR na pokrytí nákladů spojených s předčasným odjezdem z České republiky.

Cizinec, který projeví zájem o zařazení do projektu, bude muset splnit několik podmínek. Musí jít o cizince z tzv. třetí země, projekt se tudíž netýká občanů Evropské unie. Předpokladem zároveň je, že cizinec pobývá v České republice legálně, a to za účelem pobytu zaměstnání, podnikání, případně účast v právnické osobě. Do projektu mohou být zařazeni i rodinní příslušníci těchto osob. Podmínkou účasti v projektu je pak i nemožnost pokrýt náklady na cestu zpět z vlastních prostředků, případně za asistence třetí osoby.

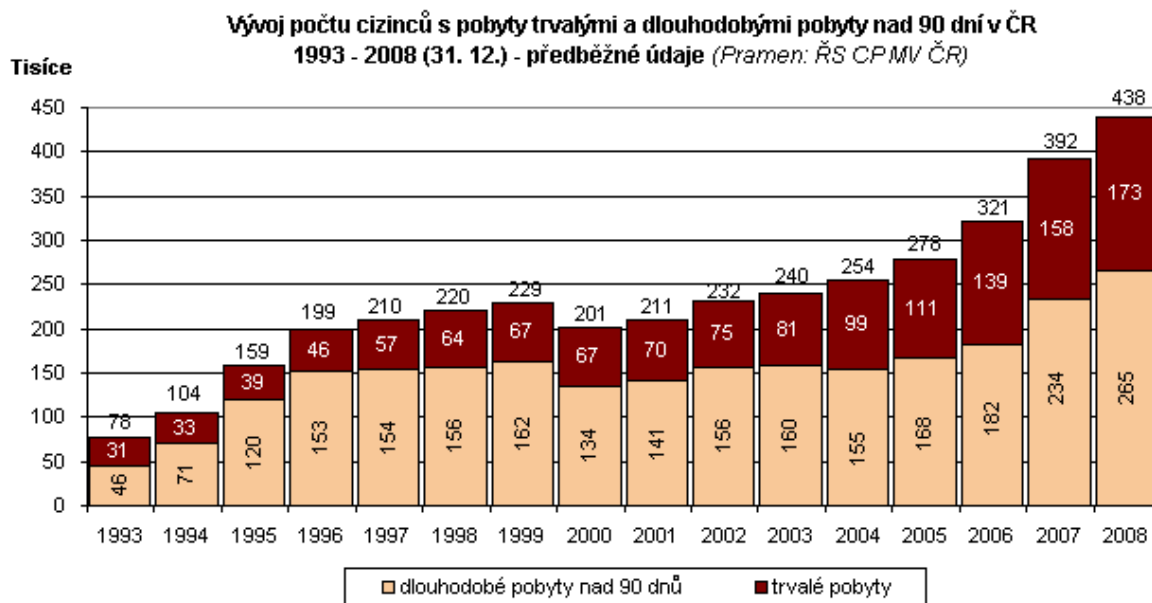
Pro ilustraci uvádím

Projekt běží od února 2009 a nejvíce je využíván občany Mongolska, Vietnamu, Uzbekistánu a Ukrajiny. Bohužel se již objevilo zneužívání tohoto projektu ve formě, kdy se zprostředkovatelské agentury angažují v pomoci těmto cizincům při vyřizování zařazení do projektu, ale vyžadují finanční částku z poskytnutých 500 EUR, které cizinec dostane při odletu. Dále jsem zaznamenala skutečnost, že někteří cizinci ač neztratili zaměstnání (naopak si zde vydělali značnou část peněz) a zaměstnavatel je propustit nechce, chtějí odcestovat s ušetřenými penězi a zároveň využít letenky zdarma. Dle mého názoru není tento projekt promyšlený, protože vůbec nezkoumá, zda cizinec má finanční prostředky nebo ne. Spokojí se s pouhým prohlášením cizince, že nedisponuje dostatečnou částkou k návratu domů, ale prověřování nenásleduje. - autor

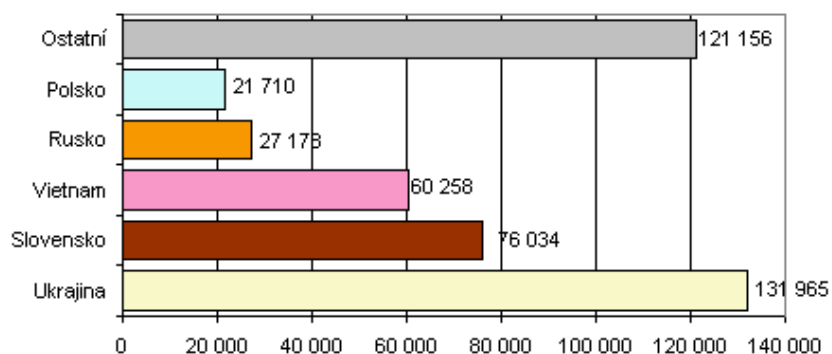
²⁴ <http://www.mvcr.cz/clanek/informace-o-projektu-dobrovolnych-navratu.aspx> ze dne 23. 03.2009

Kapitolu legálních pobytů bych ráda uzavřela několika grafickými znázorněními, která zaznamenávají migrační vývoj.

Pro ilustraci zde uvádím tabulku²⁵ získanou z webových stránek Českého statistického úřadu, kde je zaznamenán vývoj počtu cizinců v období od roku 1993 až do konce roku 2008. Z níže uvedeného je zřejmé, že cizinců každým rokem přibývá. Jediný pokles byl zaznamenán na přelomu roku 1999 – 2000, kdy vešel v platnost nový zákon o pobytu cizinců, který zpřísnil vízovou povinnost.

**5 nejčetnějších státních občanství cizinců v ČR - k 31. 12. 2008
předběžné údaje (Pramen: ŘS CPMV ČR)**

Tento druhý obrázek²⁶, pořízený taktéž na stránkách Českého statistického úřadu, ukazuje 5 nejčastějších státních příslušností, které se usídlily ať už přechodně nebo trvale

²⁵ http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/kapitola/ciz_pocet_cizincu ze dne 26.02.2009

²⁶ http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/kapitola/ciz_pocet_cizincu ze dne 26.02.2009

na území ČR. Nejčetnější skupinou jsou občané Ukrajiny a s velkým odstupem následují občané Slovenska a Vietnamu.

K 31.12.2008 žilo v České republice podle údajů Policie České republiky 438 301 cizinců s povoleným trvalým pobytem a dlouhodobým pobytem. (viz. Tabulka)²⁷

Cizinci s povoleným pobytem na území České republiky k 31. 12. 2008 (zjištěno podle aktuálního místa pobytu osoby v IS CIS úlohy TDU)			
Oblastní ředitelství	Druh pobytu		Celkem
	Trvalý	Dlouhodobý	
Brno	20842	29145	49987
České Budějovice	7638	10668	18306
Hradec Králové	12152	21010	33162
Ostrava	17448	18000	35448
Pizeň	21721	26261	47982
Praha	70955	131294	202249
Ústí nad Labem	22171	28996	51167
Celkový součet	172927	265374	438301

Dle tabulky je zřejmé, že skoro polovina všech cizinců na území ČR je situována na území hlavního města Prahy a Středočeského kraje.

2.3. Nabývání státního občanství ČR

Dalším nezanedbatelným prvkem integrace cizinců je udělení Českého státního občanství. Možnosti udělení občanství je využíváno velkou částí cizinců, kteří jsou zde trvale usídlení. Jedná se zejména o cizince ze třetích zemí a občany Slovenska.

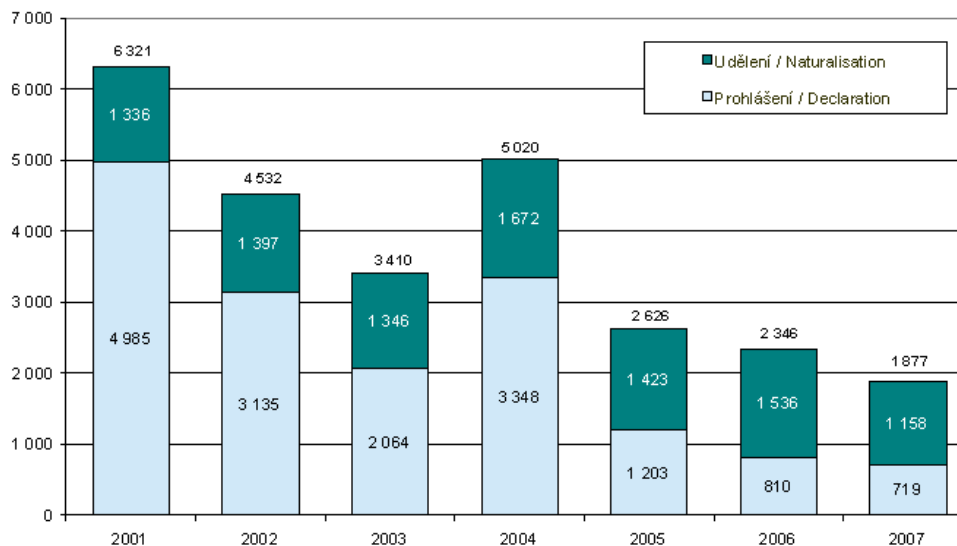
Nabývání státního občanství ČR se řídí Zákonem o nabývání a pozbývání státního občanství České republiky č. 40/1993 Sb. V roce 2007 nabylo státního občanství České republiky 1 877 osob (viz obrázek)²⁸. Podle §7 zák. č. 40/1993 Sb. bylo státní občanství uděleno 1 158 osobám a 494 bývalých slovenských občanů je na základě stejného zákona nabylo prohlášením (§18a, §18b, §18c). Podle zák. č. 193/1999 Sb. dále nabylo státního občanství ČR 225 osob, bývalých československých státních občanů. Rok 2007 je uveden z toho důvodu, že k dnešnímu dni není zatím zpracován rok 2008. V tabulce je porovnání nabývání státních občanství od roku 2001 – 2007. Od roku 2001 docházelo ke klesající tendenci, ale v roce 2004 stoupla čísla skoro o dvojnásobek oproti roku 2003. Zřejmě za to mohl náš vstup do Evropské unie. Cizinci, kteří dosud o občanství neuvažovali (zejména

²⁷ zdroj: Skupina analytiky Oblastního ředitelství služby cizinecké policie Praha ze dne 31.12.2008

²⁸ <http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/tab/59006489EA> ze dne 20.10.2008

občané ze 3. států), si uvědomili, že české občanství pro ně bude výhodnější, co se týče cestování po celé Evropské unii a připojením k Schengenské dohodě i v tomto prostoru.

Státní občanství ČR nabytá během roku podle způsobu nabytí
Czech citizenship acquired per year: by type of acquisition
2001-2007

Občanství ČR lze nabýt podle § 2 z.č. 40/1993 sb.:

a) Narozením (§3)

- Dítě nabývá narozením státní občanství ČR, je-li alespoň jeden rodič státním občanem České republiky nebo jsou-li rodiče osobami bez státního občanství, alespoň jeden z nich má trvalý pobyt na území České republiky a dítě se na jejím území narodí.

b) Osvojením (§3a)

- Dítě, jehož alespoň jeden osvojitel je státním občanem České republiky, nabývá státního občanství České republiky dnem právní moci rozsudku o osvojení

c) Určením otcovství (§4)

- Dítě narozené mimo manželství, jehož matka je cizí státní občankou nebo bezdomovkyní a otec státním občanem ČR, nabývá státní občanství ČR dnem souhlasného prohlášení rodičů o rčení otcovství nebo dnem právní moci rozsudku o určení otcovství

d) Nalezením na území České republiky (§5)

- Fyzická osoba mladší 15 let nalezená na území ČR je státním občanem ČR, pokud se neprokáže, že nabyla narozením státní občanství jiného státu.

e) Prohlášením (§6 nebo § 18a)

- Fyzická osoba, která byla k 31. prosinci 1992 státním občanem ČR a Slovenské federativní republiky, ale neměla ani státní občanství Slovenské republiky, si může zvolit občanství ČR prohlášením. Prohlášení může učinit fyzická osoba nejdříve dnem, kdy dosáhne věku 15 let. Rodiče mohou do prohlášení zahrnout i dítě mladší 15 let nebo učinit samostatné prohlášení pro toto dítě. Prohlášení se činí u Krajského úřadu, v hlavním městě Praze u úřadu městské části určené Statutem hlavního města Prahy, ve městech Brno, Ostrava a Plzeň u magistrátů těchto měst, příslušného podle místa trvalého pobytu fyzické osoby, která prohlášení činí. V cizině se toto prohlášení činí před zastupitelským úřadem České republiky. Příslušný úřad vydá o prohlášení osvědčení.

f) Udělením (§7 a 12)

Uděluje se na žádost fyzické osoby, která musí splňovat podmínky:

- Má na území ČR ke dni podání žádosti po dobu nejméně pěti let povolen trvalý pobyt a po tuto dobu se zde převážně zdržuje
- Prokáže, že nabytím státního občanství ČR pozbyde dosavadní státní občanství, nejde-li o bezdomovce nebo osobu s přiznaným postavením uprchlíka na území ČR.
- Nebyla v posledních pěti letech pravomocně odsouzena pro úmyslný trestný čin
- Prokáže znalost českého jazyka
- Manželé mohou podat společnou žádost

Občanství uděluje Ministerstvo vnitra a žadateli vydá Listinu o udělení státního občanství České republiky. Žádost se podává u úřadu příslušného podle místa trvalého pobytu žadatele. Úřad ověří znalost českého jazyka formou pohovoru s žadatelem a o výsledku učiní záznam do spisu. Úřad zašle žádost Ministerstvu vnitra nejpozději do 30 dnů od jejího podání. Ministerstvo je povinno posoudit žádost o udělení státního občanství i z hlediska bezpečnosti státu; může si při tom vyžádat stanovisko Policie České republiky. Služba cizinecké policie poté postupuje podle zákona o pobytu cizinců, tzn., že provede prověrku v místě trvalého

bydliště žadatele o občanství, o prověrce vyhotoví záznam. Své stanovisko spolu s výsledkem prověrky zašle zpět Ministerstvu nejpozději do 30 dnů.

Ministerstvo vnitra může prominout podmínku 5 let trvalého pobytu, má-li žadatel na území ČR povolen trvalý pobyt a

- narodil se na území ČR, anebo
- žije na území České republiky nepřetržitě 10 let, anebo
- měl v minulosti státní občanství ČR, popřípadě státní občanství ČSFR, anebo
- byl osvojen státním občanem České republiky, anebo
- jeho manžel/ka je státním občanem České republiky, anebo
- jehož alespoň jeden z rodičů je státním občanem České republiky, anebo
- přesídlil do ČR do 31.prosince 1994 na základě pozvání vlády, nebo
- je bezdomovcem nebo má na území ČR přiznáno postavení uprchlíka.

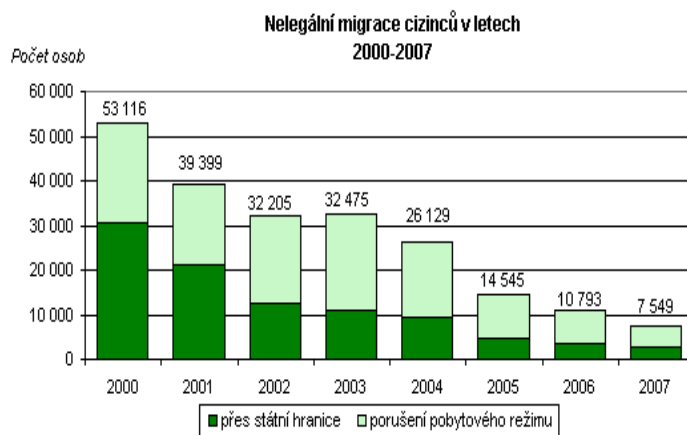
3. NELEGÁLNÍ MIGRACE

Další část práce bych ráda zaměřila na již zmiňovanou nelegální migraci a na ní úzce navazující trestné činy.

Nelegálním pobytem se rozumí případy, kdy cizinec vstoupí na území ČR neoprávněně, aniž je odhalen jeho nelegální vstup a pobývá v ČR dál nelegálně, nebo případy, ve kterých cizinec sice vstoupí na území ČR legálně, ale po uplynutí lhůty povoleného pobytu nevycestuje a pobývá v zemi dále bez povolení. Počty nelegálních migrantů pobývajících na území ČR není možné přesně zjistit, existují pouze odhady, které se často výrazně liší. Předpokládá se však, že v České republice může pobývat nelegálně řadově tisíce až desetitisíce cizinců. Nelegální pobyt je často kombinován s dalším porušováním obecně závazných právních předpisů, zejména pak v oblasti zaměstnanosti. Mezi cizinci, kteří na území ČR vykonávají výdělečnou činnost bez příslušných povolení (převážně zaměstnání) jsou pak nejčastěji zjišťováni občané Ukrajiny.

Počet osob, u kterých bylo zjištěno nedovolené překročení hranic, se od počátku 90. let zvyšoval až do roku 1998. Od té doby dochází k postupnému snižování počtu těchto osob. (Kupříkladu v roce 1998 zjistila cizinecká policie 42 957 případů nelegální migrace cizinců, v roce 2007 již pouze 7 549 případů). Zároveň od roku 2002 je pravidelně zjišťován vyšší podíl cizinců, u nichž bylo odhaleno porušování pobytového režimu (těchto cizinců bylo tedy v daném roce vždy více než bylo cizinců, kteří nedovoleným způsobem překračovali státní hranice). (Pozn. od roku 2002 cizinci porušující pobytový režim představovali 60 % a více všech cizinců nelegálně migrujících.²⁹

Informace o porušování pobytového režimu jsou Cizineckou policií ČR systematicky sledovány od roku 2000.) viz tabulka – nelegální migrace³⁰

²⁹ http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/kapitola/ciz_nelegalni_migrace ze dne 24.10.2008

³⁰ tamtéž

Od druhé poloviny roku 2004 klesá počet osob zjištěných při nelegální migraci. Pokles trvá i v období roku 2007. Do současné doby bohužel není zpracována statistika za rok 2008 je však pravděpodobné, že pokles bude i v tomto roce. K poklesům došlo na základě opatření, kterými Česká republika reagovala na enormní nárůst v letech předešlých. Byla zavedena vízová povinnost vůči některým zemím bývalého SSSR, naopak byla zrušena vízová povinnost pro občany Rumunska ze strany Evropské unie. Nemalou zásluhu na poklesu migrujících osob mělo i zklidnění situace na území bývalé Jugoslávie.

O snížení počtu lze však s určitostí hovořit pouze u osob, které se při nelegální migraci podařilo odhalit. V současné době dochází k selektivnímu odbavování na vnitřních hranicích tzn., že se policisté důsledněji zaměřují na cizince ze třetích zemí a u osob pocházejících z Evropské unie se provádí jen minimální kontroly.

Při používání neregulérních cestovních dokladů se osoby ze třetích států přepravují také ve vozidlech s registračními značkami členských států Evropské unie a mohou tedy odhalení snáze uniknout. Nejčastější směr přechodu migrantů je do SRN a Rakouska. Eliminace nelegální migrace je vládou České republiky řazena mezi nejzávažnějších strategické zájmy. Boj proti ní je pokládán za jednu z priorit bezpečnostní politiky v oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti. Nelegální migrace a jevy s ní související jsou i v mezinárodním měřítku pokládány za bezpečnostní rizika a hrozby, mající vliv na bezpečnost každého státu.

V případě dalších významných neregulovaných migračních vln, by mohla být přímo ohrožena stabilita společnosti i její bezpečnost.

3.1. Trestné činy související s nelegální migrací

S nelegální migrací úzce souvisí i trestná činnost. Tak jako občané České republiky, tak i cizí státní příslušníci se na našem území dopouštějí trestné činnosti. V této části práce bych uvedla některé z nich, které jsou nejčastější.

§171 Maření výkonu úředního rozhodnutí³¹

- (1) Kdo maří nebo podstatně ztěžuje výkon rozhodnutí soudu nebo jiného státního orgánu tím, že
- a) Bez povolení a bez vážného důvodu se zdržuje v místě nebo obvodě, na které se vztahuje trest zákazu pobytu, nebo nedodržuje omezení, která mu byla soudem uložena v souvislosti s výkonem tohoto trestu,
 - b) Zdržuje se na území republiky, ačkoli mu byl uložen trest vyhoštění nebo mu byl pobyt na území republiky zakázán,**

Pro ilustraci uvádím

Tento trestný čin je nejčastějším v současnosti a byl častý i v minulosti. Jde o případ, kdy je cizinci na území České republiky uděleno správní vyhoštění. Cizinci je po tomto udělení stanovena doba k vycestování a je mu uděleno výjezdní vízum. V této stanovené době musí cizinec opustit území České republiky. Pokud tak neučiní, naplňuje skutkovou podstatu výše uvedeného trestného činu. Jestliže cizince po uplynutí doby stanovené ve výjezdním vízu znovu kontroluje policie, musí upozornit státního zástupce, který rozhodne, jestli se jedná o trestný čin maření nebo doporučí policii, aby udělila nové správní vyhoštění na dobu až 10 let. Pokud však státní zástupce rozhodne o tom, že se jedná o trestný čin, cizince řeší soud, který může udělit trest soudního vyhoštění. - autor

§171a Organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice a sním související trestný čin³²

- (1) Kdo pro jiného organizuje nedovolené překročení státní hranice nebo jinému umožní či mu pomáhá nedovoleně překročit státní hranici nebo jinému po nedovoleném překročení státní hranice umožní či mu pomáhá přepravit se přes území republiky nebo takové přepravení organizuje, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem nebo zákazem činnosti.

Pro ilustraci uvádím

Tento trestný čin byl v minulosti velmi častým, jednalo se o osoby, které v nákladovém prostoru vozidla, často i zavazadlovém prostoru osobního automobilu převáželi cizí státní příslušníky. Tito cizinci ve svém domovském státě zaplatili velikou částku

³¹ Zákon č. 140/1961 Sb. (Trestní zákon), zdroj <http://10.72.65.10/zakonTrestni.htm> (ze dne 24.9.2008)

³² Tamtéž

peněz (většinou v dolarech) převaděčům, nebo osobám, které jim toto převezení zprostředkovali. Velmi často šlo o finanční prostředky, na které se složila celá vesnice, ze které cizinec pocházel, aby mu zajistili lepší život. Cizinci odjížděli s přesvědčením, že pro ostatní členy rodiny zajistí lepší budoucnost v jiné zemi. Ve většině případů bylo cílovou zemí Německo, Rakousko apod. a Česká republika pouze tranzitem. Po překročení hranic s ČR je však převaděč vysadil bez jakýchkoli prostředků a nechal je napospas osudu. Cizinci ani nevěděli, na jakém území se nachází, byli bez dokladů a neměli kam jít. Často byli vyloženi na neznámém místě u osoby, která je měla dále někam dovést, ta je však zavřela do garážových prostor nebo sklepů, bez jídla a pití několik dní s upozorněním, že další přeprava není možná kvůli policejním kontrolám. - autor

§171b Násilné překročení státní hranice³³

Násilné překročení státní hranice. Kdo překročí státní hranici za použití násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem. Odnětím svobody na tři léta až deset let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, jestliže čin uvedený v odstavci 1 zorganizuje, spáchá takový čin se zbraní nebo nejméně se dvěma osobami, spáchá takový čin v úmyslu zakrýt nebo usnadnit jiný trestný čin, způsobí takovým činem těžkou újmu na zdraví nebo jiný zvlášť závažný následek, způsobí takovým činem značnou škodu, nebo spáchá takový čin za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu. Odnětím svobody na osm až patnáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví více osob nebo smrt, způsobí-li takovým činem škodu velkého rozsahu, spáchá-li takový čin ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech, nebo spáchá-li takový čin jako voják za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu.

§171d Napomáhání k neoprávněnému pobytu na území republiky³⁴

- (1) Kdo v úmyslu získat neoprávněný majtkový nebo jiný prospěch pomáhá jinému k neoprávněnému pobytu na území republiky, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo peněžitým trestem nebo zákazem činnosti.

³³ Tamtéž

³⁴ Zákon č. 140/1961 Sb. (Trestní zákon), zdroj <http://10.72.65.10/zakonTrestni.htm>, staženo dne 24.9.2008

Pro ilustraci uvádím

Jde o zcela nový trestný čin, který platí od června roku 2007. Lze sem zařadit fingované sňatky nebo určování otcovství. Dříve byl za takovéto jednání postižitelný pouze cizinec. S novelou trestního zákona lze postihnout i občana České republiky, který za úplatu uzavře manželství s cizincem, který následně získá pobyt na území České republiky, nebo za úplatu nechá zapsat do rodného listu dítěte, cizince jako rodiče. - autor

§ 232a Obchodování s lidmi

- (1) **Kdo přiměje, zjedná, najme, zláká, dopraví, ukryje, zadržuje** nebo vydá osobu mladší osmnácti let, aby jí bylo užito
- a) K pohlavnímu styku nebo k jiným formám sexuálního obtěžování nebo zneužívání
 - b) **K otroctví nebo nevolnictví, nebo**
 - c) **K nuceným pracím nebo k jiným formám vykořisťování, bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až deset let.**

Poznámka:

Pracovní mobilita je pro dnešní globalizovaný svět typická. Lidé odcházejí za prací a za lepšími životními podmínkami z chudých regionů do bohatších. To však může znamenat i problémy související s obchodováním s lidmi. Podle odhadů mezinárodních organizací je na celém světě ročně obchodováno minimálně 2,4 milionů lidí. Tato statistika se týká i České republiky. Řádově až stovky osob jsou obchodovány nejen z chudších zemí k nám, ale i z naší země do zahraničí a bohužel i uvnitř našeho státu. Obchodování s lidmi tedy může znamenat nebezpečí i pro občany ČR.

Při obchodování s lidmi dochází ke zneužívání lidí jinými osobami. Obchodované osoby jsou drženy pod výhrůžkami nebo fyzickým násilím na nějakém, často od domova vzdáleném místě nebo v cizině. Jsou nuceny k práci, kterou by dobrovolně nevykonávaly, nebo musí pracovat v podmínkách, které jsou pro ně nepřijatelné. Často se stává, že za práci nedostávají žádnou nebo jen velmi malou mzdu. Musí pracovat dlouhé hodiny bez možnosti odpočinku, s minimálním přísunem stravy.

Pro příklad týkající se cizinců je forma např. zneužívání a nucení lidí k práci v zemědělství, v továrním průmyslu, v domácnostech či za účelem sňatku.

O obchodování s lidmi se často mluví jako o novodobém otroctví, a to proto, že jsou porušována základní lidská práva obchodované osoby. Ta se nemůže svobodně pohybovat, rozhodovat o svém těle, o svém osudu.

Příběhy lidí, kteří byli obchodováni, jsou různé. Člověk může například přijmout nabídku práce v zahraničí či ve velkoměstě, a to jak přes agenturu, tak od někoho ze svého okolí (známý, kamarád, partner, někdo z rodiny). Podepíše neúplnou či nesrozumitelnou pracovní smlouvu nebo

smlouva není uzavřena vůbec. I když z domova lidé odjíždějí nejčastěji dobrovolně, v cizině pak dají doklady další osobě (např. pod příslibem vyřízení pracovního povolení). Místo pravých dokladů mohou dostat zpět falešné nebo jim obchodníci doklady nevrátí vůbec.

Zprostředkovatelé také často nabízejí, že zajistí vše, co je spojeno s cestováním (např. víza, dopravu, ubytování), a to buď za úplatu, nebo na "dluh". O výši vznikuvšího dluhu se však obchodované osoby dozvědí obvykle až na místě. Dluh často neúměrně rychle narůstá (k částce se připočítává ubytování, ošacení, strava...) a je pak používán jako prostředek nátlaku či vydírání. Tak vzniká dlužní otroctví.

Teprve na místě, což bývá často v cizině, se lidé dozvědí, že budou vykonávat jinou práci, než bylo dohodnuto, nebo že ji budou vykonávat za úplně jiných podmínek, než se kterými původně souhlasili. V cizí zemi jsou lidé zranitelnější, protože např. neznají jazyk a často ani nevědí, kde se nacházejí. Obchodníci také mohou vyhrožovat tím, že policie v místě je uplacená, že pokud se pokusí utéci, někdo ublíží jejich blízkým³⁵...

Kazuistika

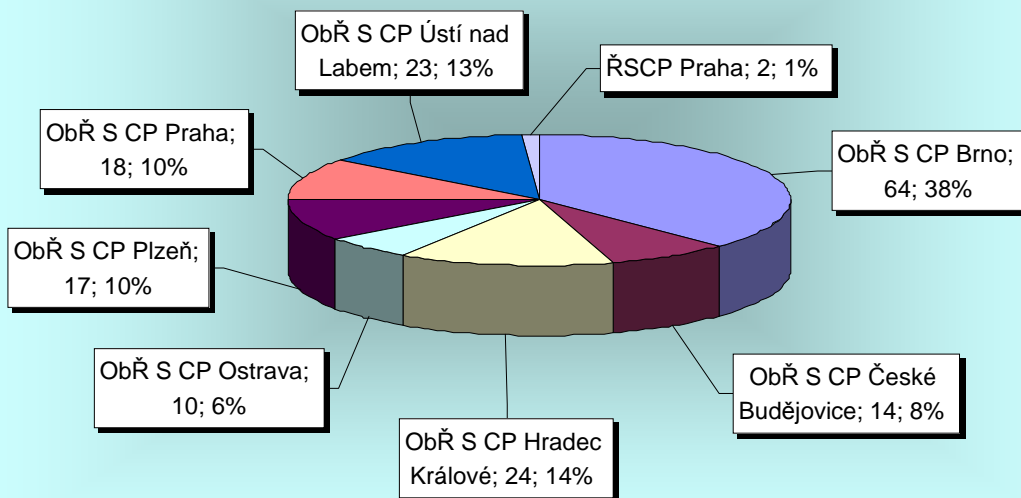
V novodobé otrokáře se na více než rok proměnila trojice Ukrajinců ve věku 24 až 36 let na Mělnicku. Za minimální stravu nutili, často i fyzickým násilím, dělníky z Rumunska a Bulharska pracovat na místních chřestových polích. Neplatili jim ani korunu, navíc cizincům sebrali pasy. Podezřelí podle policistů slibovali od loňského dubna desítkám cizinců především z Rumunska a Bulharska dopravu do ČR, ubytování stravu a za práci v zemědělství plat zhruba 17 tisíc korun.

*Sociálně slabí a často nevzdělaní či dokonce negramotní cizinci se nechali na podobné sliby zlákat a aby mohli pracovat v Česku, ještě více se zadlužili. Po příjezdu do ČR je ale čekalo nemilé překvapení. Byli odvezeni do jedné obce na Mělnicku, kde se ubytovali. Tím ale plnění slibů definitivně skončilo a zahraniční dělníci prý začali prožívat peklo na zemi. "Byly jim odebrány pasy a dokonce je uzamkli. Každé ráno je pak vyzvedli a odvezli na kilometr vzdálené chřestové pole, kde za trvalého dohledu podezřelých pracovali často 14 až 16 hodin denně,“. Po práci byli dělníci znovu odvezeni na ubytovnu, uzamčení a trvale hlídání. Stravu dostávali jednou denně a to ještě velmi chudou. "Často obsahovala jen vařené brambory, v nejlepším s fazolovou přílohou. Další jídlo si již měli obstarat za své, což ale bylo těžko proveditelné, protože slíbenou mzdu dělníci nikdy neviděli,“. Odměna za vykonanou práci se rovnala několika stokorunám měsíčně, což stačilo maximálně na nákup alespoň nějakého jídla. Pokud někdo s postupem novodobých otrokářů nesouhlasil, bylo mu vyhrožováno násilím. "Když se někdo z dělníků pokusil o útěk nebo předčasně opustil zaměstnání, byl zbit,“.*³⁶

³⁵ Zdroj: <http://www.rvp.cz/clanek/6/418> staženo 15.02.2009

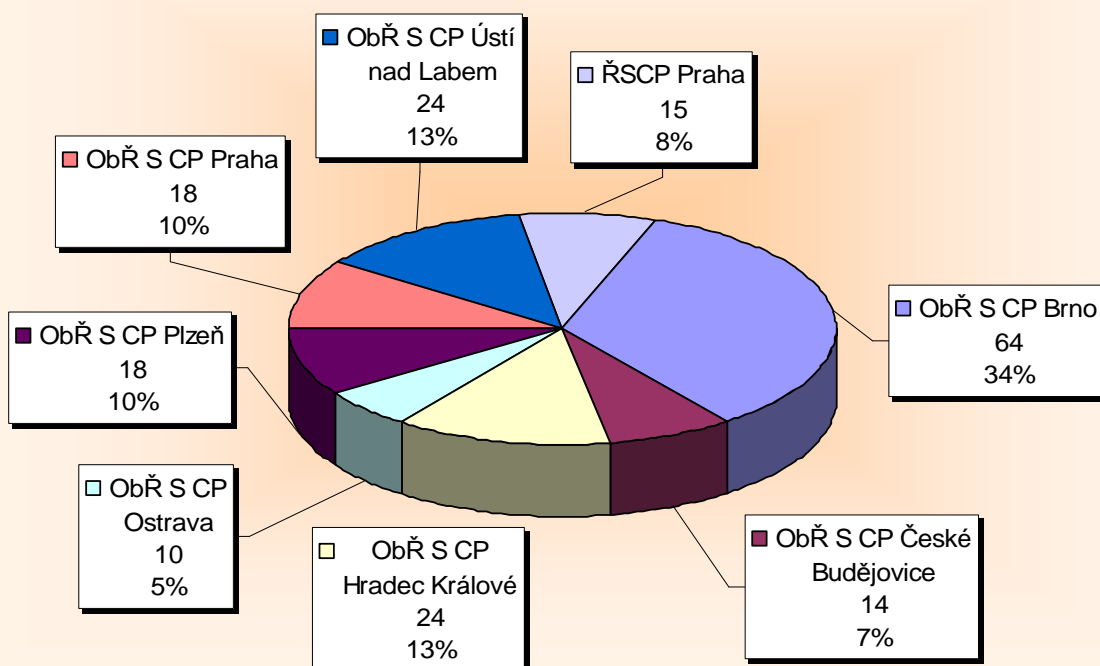
³⁶ <http://www.novinky.cz/krimi/162547-video-otrokari-na-melnicku-nutili-cizince-drit-na-polich-zadarmo-a-bez-jidla.html> ze dne 27.02.2009

Trestné činy spadající do působnosti útvarů SCP

Z těchto uvedených grafických znázornění trestné činnosti³⁷ na území České republiky je zřejmé, že Brněnský kraj se potýká s největší kriminální činností cizích státních příslušníků. Naopak Praha a Středočeský kraj, které mají z celé České republiky největší množství cizinců, mají trestnou činnost na velmi nízké úrovni.

Zjištěno trestných činů celkem

³⁷ zdroj: Skupina analytiky Oblastního ředitelství služby cizinecké policie Praha ze dne 31.12.2008

4. Azylové řízení a azylanti

Udělení azylu je upraveno zákonem č. 325/1999 Sb., o azylu (dále jen zákon o azylu) a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších zákonů. Důvody pro poskytnutí azylu jsou zde přesně vymezeny.

Z podstaty azylového práva plyne, že jde o institut výjimečný a jeho účelem je poskytnout ochranu tomu, kdo ve státě, jehož státní občanství má, cítí obavu z pronásledování z důvodu v zákoně uvedených, a to obavu opodstatněnou vzhledem k trvající situaci v zemi jeho původu.³⁸

Česká republika se zavázala již v Listině základních práv a svobod v článku 43 poskytovat azyl cizincům pronásledovaným za uplatňování politických práv a svobod.

Důvody udělení azylu³⁹

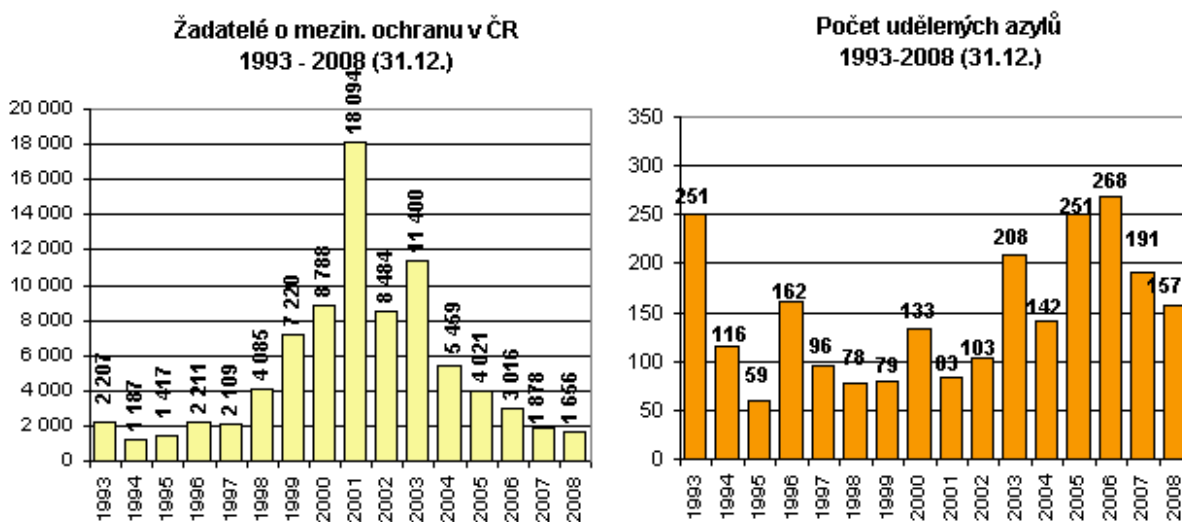
Azyl se cizinci udělí, pokud bude v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že cizinec

- je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo
- má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.

³⁸ zákon č. 325/1999 Sb. (o azylu) § 12 zdroj: http://cop.pcr.cz/main.asp?stranka=zakony_zakon=325_1999 ze dne 15.11.2008

³⁹ tamtéž

V roce 2008 v ČR o mezinárodní ochranu zažádalo 1656 osob, dále bylo zaznamenáno 863 dublinských případů. 157 osobám byl azyl udělen. Aktuálně platný azyl mělo 2110 osob (Údaje k 31. 12. 2008). V následujících grafech⁴⁰ chci upozornit na snižující se počty cizinců, kteří využívají mezinárodní ochrany. Snižují se počty žadatelů i počty udělených azylů.

Problematika mezinárodní ochrany je velmi složitá a chtěla bych se jí více věnovat v navazující diplomové práci. Ráda bych v ní rozebrala celý azylový proces, proč ubývá žadatelů, i jak je azylová procedura zneužívána cizinci, kteří jsou na území České republiky nelegálně.

⁴⁰ http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/kapitola/ciz_rizeni_azyl ze dne 31.12.2008

5. ORGANIZACE ZABÝVAJÍCÍ SE PROBLEMATIKOU CIZINCŮ

5.1. IOM - Mezinárodní organizace pro migraci⁴¹

Mezinárodní organizace pro migraci - [International Organization for Migration \(IOM\)](http://www.iom.int/) je mezivládní organizace s hlavním sídlem v Ženevě. Byla založena v roce 1951 a v současnosti má již 122 členských států a 92 pozorovatelů, z toho 18 států a 74 světových a regionálních mezivládních a neziskových organizací.

V České republice působí Mezinárodní organizace pro migraci od roku 1998 na základě smlouvy podepsané mezi IOM a Českou republikou dne 15. října 1997. Hlavní aktivity jsou v rámci následujících okruhů:

- Dobrovolné návraty a reintegrace
- Migrace a rozvoj
- Pracovní migrace
- Prevence a potírání obchodu s lidmi
- Budování kapacit v migračním managementu
- Integrace cizinců v České republice

Pilotní projekt Integrace cizinců a podpora organizací a sdružení komunit cizinců na území České republiky

Záměrem pilotního projektu byla prevence sociálního vyloučení cizinců na území České republiky. Byl vytvořen výzkum na rizikové faktory pro sociální vyloučení cizinců v České republice v ukrajinské, arménské a vietnamské komunitě. Výzkum v terénu a prověření stávajících modelů na konkrétních postojích a migračních zkušenostech imigrantů (jejich optikou vidění) je jednou z možností, jak přispět k vylepšení současného stavu na daném poli tvorby migrační politiky a praxe. Proto se Mezinárodní organizace pro migraci rozhodla jít předně cestou, která umožní nejlépe reagovat na potřeby imigrantů v České republice a která umožní převést výstupy z výzkumu do utvářející se praxe státní správy.

Základem pilotního projektu však je myšlenka vycházející z kanadské praxe, která považuje agentury a neziskové organizace etnických komunit za nejvhodnější nástroj

⁴¹Zdroj: <http://www.iom.cz/rubrik.php?headline=6> ze dne 23.10.2008

k integraci v dané komunitě. Programy řízené samotnými cizinci jsou pokládány za mnohem efektivnější, protože odráží přímo potřeby lidí, kterým jsou určeny.

Projekt přitom kombinoval dvojí strategii – šíření informací a budování kapacit organizací etnických komunit. Prostřednictvím komunitních organizací IOM šíří informace mezi cizinci o různých aspektech jejich integrace do české společnosti. V rámci projektu byla zejména vytvořena webová stránka pro cizince Doma v České republice na www.domavcr.cz. Informace z této webové stránky jsou šířeny mezi komunity cizinců díky komunitním časopisům. Webová stránka, která je v českém, anglickém, ruském, ukrajinském, vietnamském a arménském jazyce, přitom představuje zcela ojedinělý projekt, a to nejen v České republice.

Budování kapacit organizací bylo založeno jednak na finanční podpoře časopisů organizací a dále pak na zorganizování dvou školení na psaní projektů a fundraising.⁴²

Spolupráce byla navázána s organizacemi pomáhajícími ukrajinské, arménské, vietnamské, ale i bulharské komunitě.

Organizace etnických komunit hrají v integraci migranta do nové hostitelské společnosti nezastupitelnou roli. Jsou v pozici mediátora mezi svou krajskou komunitou a novou hostitelskou komunitou. V případě sociálně – právního poradenství existuje jenom minimální riziko podpory exkluze či případné ghettoizace⁴³ komunit.

⁴² Financování (zdroj: <http://encyklopedie.seznam.cz/heslo/140591-nevladni-neziskova-organizace> ze dne 28.02.2009)

⁴³ Vyčlenění menšiny do ghetta (zdroj: <http://www.sesity.net/zaklady-spolecenskych-ved/judaismus.php> ze dne 28.02.2009)

5.2. OPU - organizace pro pomoc uprchlíkům⁴⁴

Cílem OPU je pomáhat uprchlíkům a ostatním cizincům na území České republiky, kteří jsou ve své vlasti pronásledováni z důvodu politického, etnického, náboženského, rasového nebo kvůli své příslušnosti k určité sociální skupině, a také těm, kteří již v ČR požívají práva azylu a dočasné ochrany.

Služby poskytující organizací

OPU je nevládní neziskovou organizací, která se od svého založení v roce 1991 zabývá právní, sociální a psychologickou pomocí uprchlíkům a ostatním cizincům na území ČR.

Vedle práce v sídle OPU v Praze, kde jsou každý pracovní den cizím státním příslušníkům k dispozici odborní pracovníci OPU, navštěvují se pravidelně azylová zařízení a zařízení pro zajištění cizinců v ČR, ve kterých se pomáhá žadatelům o azyl v řešení jejich právních a jiných problémů. Organizace se rovněž podílí na organizování volného času žadatelů o azyl, kteří pobývají v azylových zařízeních. Od roku 2005 je pomoc rozšířena i na azylanty a cizince v Brně.

V práci je věnována zvýšená pozornost ohroženým skupinám mezi uprchlíky, tj. dětem, ženám ve zranitelném postavení, osobám nemocným a postiženým.

Vedle popsaných aktivit jsou realizovány také vzdělávací programy pro studenty českých vysokých škol, které si kladou za cíl výchovu budoucích odborníků v oblasti právní a sociální práce s uprchlíky a migranty. Další činností OPU v oblasti vzdělávání je organizování přednášek na středních školách v ČR.

⁴⁴ Zdroj: http://www.opu.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=1&Itemid=2&lang=cs ze dne 23.10.2008

5.3. SOZE - Sdružení občanů zabývajících se emigranty

SOZE je nevládní nezisková organizace, jejímž posláním je poskytování pomoci uprchlíkům a dalším kategoriím cizinců, přicházejících do České republiky. Tato pomoc spočívá v bezplatném právním, sociálním a psychologickém poradenství, v realizaci volnočasových a vzdělávacích programů a v komplexní sociálně-právní asistenci dlouhodobě usazeným cizincům a uznaným azylantům v namáhavém procesu integrace do majoritní společnosti.

Ve vztahu k majoritě, ve snaze odbourávat projevy nedůvěry, nesnášenlivosti a xenofobie a posilovat ve veřejnosti vědomí lidských práv a právního státu, působí SOZE prostřednictvím organizování osvětových a informačních přednášek, výstav, seminářů a národních kulturních večerů. Významnou částí odborné činnosti v oblasti cizineckého, azylového a migračního práva je účast na práci odborných komisí na národní i mezinárodní úrovni, v aktivní participaci na legislativním procesu a ve vypracování odborných studií, expertíz a doporučení.

V dlouhodobém partnerství s Úřadem Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR) a v duchu příslušných dokumentů mezinárodního práva – zvláště Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951 - Ženevské konvence, Všeobecné deklarace lidských práv, Úmluvy o právech dítěte, Úmluvy proti mučení a ostatních mezinárodních smluv zakotvujících základní lidská práva a svobody – je úsilí SOZE, při zajištění alespoň minimálních standardů azylové procedury, zaměřeno na trvalá a přijatelná řešení situací jednotlivců, rodin i uprchlických komunit buď jejich plnohodnotnou integrací do české společnosti, anebo dobrovolnou repatriací do zemí původu.⁴⁵

SOZE vzniklo s příchodem první vlny uprchlíků do Československa v roce 1990 a oficiálně bylo Ministerstvem vnitra zaregistrováno v roce 1992. Má své sídlo v Brně a poradci poskytují asistenci v brněnské kanceláři i ve všech azylových zařízeních na území Moravy a Slezska. SOZE navíc provozuje Azylový dům v Brně. Zvýšená péče a ochrana je poskytována zranitelným skupinám uprchlíků a cizinců, jakými jsou osamocené ženy s dětmi, nezletilé děti bez doprovodu, nemocní, handicapovaní či různě postižení lidé.

⁴⁵ Zdroj: <http://www.soze.cz/showpage.php?name=kdo> ze dne 23.10.2008

SOZE nabízí bezplatně tyto služby:

Právní poradenství:

- k zákonu č.325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu)
- k zákonu č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů
- k zákonu č. 40/1993 Sb., o nabývání a pozbývání státního občanství České republiky
- týkající se zaměstnávání a samostatné výdělečné činnosti cizinců na území ČR

Sociální poradenství:

- asistence při jednání na úřadech
- pomoc při ověřování a nostrifikaci dokladů o vzdělání
- pomoc při vyhledávání konkrétního zaměstnání a jednání se zaměstnavatelem
- pomoc při ověřování a nostrifikaci dokladů o vzdělání
- individuální pomoc s řešením otázky bydlení (integrační byty pro azylanty)

Vzdělávací aktivity:

- kurzy českého jazyka
- kurzy práce na počítači
- kurzy pracovní integrace
- motivační kurzy

5.4. Centrum pro otázky migrace⁴⁶

Centrum pro otázky migrace (Centre for Migration Issues) se ve své činnosti věnuje individuálnímu poradenství cizincům směřujícímu k jejich integraci do české společnosti. V rámci své činnosti nabízí právní, sociální a psychologickou asistenci. Věnuje se také dalším aktivitám, které podporují začlenění cizinců do společnosti jako jsou multietnická skupinová setkání, výtvarné skupiny, besedy, realizace koncertů a jiných akcí pro veřejnost.

Integrace cizinců se týká primárně těch cizinců, kteří na území České republiky pobývají nebo chtějí pobývat dlouhodobě či trvale. Proces integrace cizinců by měl vést k jejich začlenění jako svébytných individuů do české společnosti, jako osobností nesoucích v sobě jedinečnost kultury, která je doposud utvářela a zároveň jako osob schopných přijmout pravidla nového socio - kulturního prostředí. Jedná se o dvoustranný proces, který vyžaduje ochotu cizinců přijmout nová pravidla hry, a zároveň musí být na straně země, ve které chtějí žít, vytvořeny podmínky, které jim proces integrace umožní.

Těmito podmínkami jsou - nastavení transparentních pravidel ze strany státu, jasně definovaná očekávání a předvídatelné výhody pro cizince, individuální práce s cizincem ze stran neziskových organizací.

Pro úspěšnou realizaci integrační koncepce je nezbytná spolupráce státního sektoru a neziskových organizací, v praxi hlavně na úrovni krajů a obcí, v případě přípravy dlouhodobých koncepcí a strategií na úrovni ministerstev. Situace se dlouhodobě zlepšuje, ale v současné době se ještě nedá hovořit o rozvinuté systémové a koncepční spolupráci mezi státním a neziskovým sektorem, ale spíše o individuálním zájmu jednotlivých osob ze státní správy o spolupráci se zaměstnanci neziskových organizací při řešení problému klientů.

Jednou z hlavních aktivit centra je individuální sociální poradenství. V jeho rámci jsou klientům zprostředkovány vhodné vzdělávací kurzy, v první řadě jazykové, dále pak rekvalifikační tak, aby byl klientovi co nejrychleji umožněn přístup na trh práce. Dále řešíme také zabezpečení zdravotního pojištění, vystavení rodných čísel a další problémy vztahující se k sociální problematice. Klientovi jsou zprostředkovávány informace, které potřebuje k životu ve společnosti a je veden k tomu, aby byl postupem času schopen z dostupných zdrojů získávat informace sám a stal se tak samostatným.

⁴⁶ <http://www.migrace.com/> ze dne 23.10.2008

V rámci právního poradenství jsou právníci centra klientům nápomocni při sepisování žádostí o trvalý a dlouhodobý pobyt a dalších žádostí vztahujících se k právní úpravě jejich pobytu na území ČR.

Aby byl proces integrace úspěšný, je nezbytná vstřícná spolupráce většinové společnosti. Předsudky a uzavřenost vůči cizincům pramení především z neznalosti kultur, zvyků a náboženství nově příchozích, proto se Centrum pro otázky migrace snaží systematicky a objektivně informovat českou veřejnost o cizincích pobývajících v České republice a to především prostřednictvím médií, besed, setkání na školách, prostřednictvím kulturních akcí jako jsou festivaly, koncerty a další společenská setkání.

Postoj české veřejnosti vůči cizincům je postupně vstřícnější, lidé si totiž uvědomují, že to nejsou jen Oni, kdo přicházejí žít sem, ale že jsme to dnes i My, kdo odchází žít do zahraničí, kde se rázem stáváme cizinci.

Působení na veřejnost – multikultura (výchova k toleranci)

V České republice proběhla reforma vzdělávacího systému, která začlenila do struktury učiva nové obsahy (nová témata). Mezi nimi se objevilo i téma „Multikulturní výchova“. Tato výchova je součástí kurikulárních dokumentů – RVP (rámcových vzdělávacích programů). Cílem multikulturní výchovy je připravit studenty na ty aspekty života ve společnosti, které souvisejí s kulturní a sociální rozmanitostí.

Multikultura se stala standardní součástí vzdělávacích strategií demokratických zemí. Je průřezovým tématem. Poskytuje základní informace o cizincích. Praktickým cílem je, aby studenti znali základní údaje o zemích, z nichž cizinci pocházejí a to jak z hlediska historie, tak současnosti. Dále aby znali specifika daných kultur, dokázali odhalit předsudky vůči těmto cizincům a racionálně je vyvracet.⁴⁷

Centrum pro otázky migrace se intenzivně věnuje práci s veřejností, snaží se jak cizincům, tak české veřejnosti usnadnit cestu k oboustrannému pochopení. Cizinci, kteří se rozhodnou žít v České republice natrvalo, procházejí procesem integrace. Proces integrace cizinců by měl vést k jejich začlenění jako svébytných individuí do české společnosti, jako osobností nesoucích v sobě jedinečnost kultury, která je doposud utvářela a zároveň jako osob schopných přijmout pravidla nového socio-kulturního prostředí. Jedná se o dvoustranný

⁴⁷ <http://www.multikultura.cz> ze dne 22.03.2009

proces, který vyžaduje ochotu cizinců přijmout nová pravidla hry, a zároveň musí být na straně země, ve které chtějí žít, vytvořeny podmínky, které jim proces integrace umožní.

Aby byl proces integrace úspěšný, je nezbytná vstřícná spolupráce většinové společnosti. Předsudky a uzavřenost vůči cizincům pramení především z neznalosti kultur, zvyků a náboženství nově příchozích, proto se Centrum pro otázky migrace snaží systematicky a objektivně informovat českou veřejnost o cizincích pobývajících v České republice a to především prostřednictvím médií, besed, setkání na školách, prostřednictvím kulturních akcí jako jsou festivaly, koncerty a další společenská setkání.

Na jednom z předních míst je prezentace tématu v médiích. Centrum navázalo spolupráci se státními i komerčními mediálními subjekty. Byli přizváni do pořadů, které oslovují různé věkové kategorie diváků z různých sociálních skupin. Oslovit co největší část sociálního spektra je velmi důležité, neboť uprchlíci se ve svém každodenním životě stýkají s lidmi všech sociálních skupin. Lidé, s kterými se setkávají, jim život v naší zemi činí příjemným či méně příjemným, jejich proces integrace tak usnadňují či znepríjemňují. Je tedy nutné, aby se o osudech příchozích široká veřejnost dozvěděla co nejvíce a dokázala tak k nim snáze najít cestu. I přestože mají média v moderní společnosti významnou komunikační roli a dokáží v jeden moment oslovit velké množství lidí, nedokáží nahradit osobní zkušenost, která hraje v životě každého člověka zcela zásadní roli.

V každé základní škole, ve většině tříd jsou dnes přítomné ukrajinské, vietnamské, africké děti či děti cizinců z jiných zemí. České děti vyrůstají v přímém každodenním kontaktu s dětmi cizinců, vyrůstá zde tedy nová generace, která bude mít zcela novou osobní zkušenost se soužitím s cizinci, kteří už vlastně ani příliš cizinci nejsou! Otevírá se zde tedy prostor pro toleranci vzešlou z osobní zkušenosti. Doufejme, že tato nová výzva, která se před mladou generací otevírá bude mít pozitivní výsledek.

Však už nyní je možné říci, že postoje většinové české společnosti vůči nově příchozím jsou vstřícnější.

6. MIGRAČNÍ POLITIKA FRANCIE A SPOJENÝCH STÁTŮ V POROVNÁNÍ S ČESKOU REPUBLIKOU

V této části bych ráda porovнала migrační politiky dalšího členského státu Evropské Unie (Francie) a Spojených států amerických a upozornila na rozdíly v migrační politice mezi výše uvedenými státy a Českou republikou.

Francie i USA jsou tradiční přistěhovalecké země, ale příchod imigrantů začíná u každého v jiném období. USA je často označována jako země osadnická, neboť bez příchodu přistěhovalců by v podstatě USA nevznikla. Na rozdíl od USA se Francie řadí mezi přistěhovalecké země teprve odnedávna od konce druhé světové války.⁴⁸

6.1. Francie

Po konci války převládá mezi imigranty především obyvatelstvo ze severní Afriky. Značný příliv byl zaznamenán v době po konci alžírské války za nezávislost. Další vlny zapříčinila průmyslová revoluce. Francie trpěla nedostatkem pracovních sil a z toho důvodu zahájila pracovní programy a pracovní přistěhovalci byli vítáni. S ekonomickou krizí byly oficiálně ukončeny pracovní programy a imigrace se stala problémovou. Koncem 70. let byla snaha o návrat pracovních přistěhovalců do zemí jejich původu. V roce 1980 byl přijat první zákon pod názvem „Bonnetův“, který umožňoval zadržet a vyhostit nelegální přistěhovalce ze země.⁴⁹

V letech 80-90 byly ztřešeny podmínky pro migraci a nastoleny tři hlavní linie, mezi které patřila kontrola přílivu migrantů, boj proti nelegální migraci a nakonec integrace již usazených imigrantů. V roce 1993 byla vyhlášena tzv. nulová migrace a byly přijaty Pasquovy zákony, které se zabývaly nejen migrací, ale také podmínkami pro získání občanství a kontroly totožnosti.

V roce 1997 vyhrála volby levice a s ní i vstřícnost vůči přistěhovalcům. Cílem nebylo omezování migrace, ale její organizace. V roce 1998 byly přijaty dva zákony.

⁴⁸ Vojtová Veronika, Imigrace ve Francii a Spojených státech amerických, str. 4 zdroj: <http://kas.fsv.cuni.cz>

⁴⁹ Danielová, Kateřina. Imigrační politika Francie se zaměřením na současnou situaci, zdroj: http://migraceonline.cz/clanky_f.shtml?x=159796, staženo dne 3.5.2007

Šlo o cizinecký zákon, který usnadňoval sjednocování rodin a zaručoval zvláštní status odborníkům, vědcům a akademikům. Druhý zákon byl Zákon o občanství, který částečně odstranil restrikcí týkající se nabývání občanství.

V roce 2003 předložil francouzský ministr vnitra Nicolas Sarkozy plán nové přistěhovalecké politiky. Tento plán obsahoval tři základní prvky: stanovení přísnějších podmínek integrace, aktivní kampaň proti diskriminaci a otevření k imigraci kvalifikovaných pracovních sil.

V současné Francii je jedna třetina Francouzů potomky přistěhovalců. Největší přistěhovaleckou skupinu tvoří imigranti původem ze severní Afriky, konkrétně z Alžíru. Postupně se zvyšujícím se počtem Alžíránů je nedílnou součástí francouzského národního života francouzský islám, který se postupně stal značně palčivým problémem dnešní Francie.

Trvalý pobyt ve Francii

Přijetí k trvalému pobytu je povoleno cizincům mimo Evropskou unii. Jedná se o manžele, manželky či děti cizinců, jež mají povolení k pobytu ve Francii. Dále pak členům francouzských rodin, cizincům od 16-ti do 18-ti let a statutárním uprchlíkům s rodinami. Mezi ostatní příchozí s žádostí o trvalý pobyt patří osoby s kartou dočasněho pobytu nebo kartou pro „kvalifikované a talentované“, či pro ty s „uměleckou a kulturní profesí“ a nakonec s vědeckou kartou. V neposlední řadě do této skupiny patří i ti, co ve Francii nastálo pracují. Proces, který nově příchozí čeká, není nikterak krátký. V průběhu tohoto procesu se francouzská strana snaží žadatelům vštípit způsob francouzského života. Každého potom čeká osobní pohovor, v rámci kterého je žadatel seznámen se smlouvou o přijetí a integraci a je požádán, aby ji podepsal. Tento akt se stal povinným až v roce 2006. Během pohovoru se také zjišťuje úroveň francouzského jazyka žadatele. Dále se žadatel musí podrobit lékařské prohlídce. Každý cizinec, který je přijat k pobytu, je povinen respektovat zákony a základní hodnoty Republiky.⁵⁰

Občanství ve Francii

Ve Francii získá občanství dítě, jehož alespoň jeden z rodičů je Francouz. Dítě jehož rodiče nejsou francouzští občané, získá občanství až po dosažení plnoletosti. To je však dále podmíněno jeho trvalým pobytem ve Francii v době plnoletosti po dobu minimálně pěti let (nepřetržitě či nikoli) v období od jedenácti let. K nabytí občanství narozením dochází také

⁵⁰ Vojtová Veronika, Imigrace ve Francii a Spojených státech amerických, str. 10

pokud jeden z rodičů je původem ze starých zámořských území, kde se narodil před vyhlášením jeho nezávislosti a dítě se narodilo až po tomto datu a před 1. lednem 1994. Pro případ Alžírsko platí datum pro narození dítěte po 1. lednu 1963 a pro narození jednoho z rodičů před datem 3. července 1962.

Druhým způsobem získání občanství je naturalizace. Tento způsob není právem žadatele a potenciální občané jej získávají na základě schválení žádosti, pokud vyhoví požadovaným kritériím daného státu. Podmínky se dělí na „právně-objektivní“ (věk, délka pobytu v zemi apod.), „specifická kritéria“ přijímací země. Žadatel musí v momentě podpisu naturalizačního dekretu doložit svůj legální pobyt, před podáním žádosti musí splňovat délku pobytu 5-ti let. V případě univerzitního studenta, který studoval na francouzské univerzitě dva roky, získal zde diplom, je tato doba zredukována na 2 roky. Další výjimkou jsou cizinci sloužící ve francouzské armádě, dále cizinci, kteří přinášejí Francii výrazný prospěch nebo pocházejí ze země, kde je francouzština mateřštinou. Uchazeč se musí dále prokázat svými dobrými mravy a nesmí být objektem obvinění bránící přijetí občanství. Dalším předpokladem je asimilace do francouzské společnosti tzn., především znalost jazyka, práva a hlavních principů společnosti a nesmí mu být stanoven zákaz přístupu na francouzské území.

Další možností získání občanství je uzavření sňatku a povinnost společného života 4 roky.

6.2. Spojené státy americké

Počátky institucionalizace sahají až ke konci 19. století, kdy došlo k prvním restriktivním opatřením přistěhovalectví. Jednalo se o zákon vylučující Číňany, jež výslovně zakazoval vstup všem Číňanům na půdu USA, především z obavy amerických dělníků o práci.

Po první světové válce Kongres vyhlásil dočasné omezení migrace a v roce 1924 nový imigrační zákon stanovil roční kvótu na 150 000 imigrantů. Systém kvót dále rozlišoval země severoevropské a západoevropské, a také střední a východní Evropy. Tato struktura omezení byla zachována až do roku 1965.

Zlom pro přistěhovalectví představuje druhá světová válka, kdy stejně jako ve Francii se USA potýká s nedostatkem pracovních sil. V roce 1943 započaly náborové dočasné pracovníky především Mexičanů. Předpoklad náborového programu však původně počítal s návratem těchto pracovníků zpět do Mexika. Velká část z nich se však začala usazovat.

Liberální obrat představoval zákon o imigrační reformě roku 1965 po kterém následovalo dramatické zvýšení přistěhovalců zejména z Asie a Jižní Ameriky. Došlo ke zrušení kvót podle zemí. Byl posílen důraz na rodinnou imigraci oproti imigraci pracovní.

Od 80. let došlo znovu k restriktivnější regulaci a do popředí se dostala především problematika imigrace nelegální.

V roce 1990 byl přijat Zákon o legální migraci, který měl za cíl vyvážit přistěhovalce na základě rodinných vazeb. Ve stejný rok byl také uzákoněn nový způsob získávání imigračních víz na základě účasti v tzv. „loterii rozmanitosti“.

Výrazným zlomem byla událost ze dne 11. září 2001. Pachateli útoku byli cizinci a tak přistěhovalce nebylo už jen problémem ekonomickým či politickým, ale je řešena otázka národní bezpečnosti. Nastalo období sekuritizace, v rámci čehož došlo k aktivizaci bezpečnostního systému. Útoky nijak neovlivnily celkové počty žadatelů, kterým byl v následujících letech udělen trvalý pobyt.

Trvalý pobyt v USA

Žadatel o trvalý pobyt má tři možnosti. Jedná se o přistěhovalcecké vízum mimo území USA a nebo žádost o trvalý pobyt přímo v USA. V obou případech získá cizinec právo na trvalý pobyt a cizineckou kartu trvalého pobytu neboli zelenou kartu (Green card). Zásady pro udělování trvalého pobytu jsou vyhlášeny v Zákonu o přistěhovalcecké a občanství z roku 1952, který byl v následujících letech několikrát novelizován. Žadatelé o trvalý pobyt mohou být zařazeni do dvou kategorií. Jednak je to kategorie neomezená kvóta, jedná se o bezprostředně blízké příbuzné amerických občanů, jejichž počet není ročně nikterak limitován. Druhou kategorií je limitovaná kvóta. Sem spadají všichni ostatní cizinci. Hovoří se o tzv. preferenci. Existují preference na základě rodinných vazeb a dále pak na základě zaměstnání.

Praxe je však taková, že žádost o zelenou kartu a její vyřízení je velmi časově náročná. Často se stává, že tento proces trvá i dva roky. Z toho důvodu zkouší lidé svou šanci v loterii a dosáhnout tak rychlejšího vycestování. Pokud cizinec obdrží zelenou kartu jako „manžel“ občana USA, dostane ji na zkušební dobu dvou let. Pokud se prokáže, že manželství nevede k vytvoření skutečné rodiny, může být zelená karta odebrána.⁵¹

V USA existují ještě další dvě možné imigrační cesty a to přijímání uprchlíků a tzv. loterie rozmanitosti. Loterie (Diversity Visa Program) vznikla v roce 1990 v rámci reformy

⁵¹ www.green-card.cz/hlavna_text.htm ze dne 27.11.2008

imigračních pravidel. Jednou z úloh tohoto programu je zvýšit různorodost populace USA a pomoci takovým způsobem přílivu nových nápadů a myšlenek. Zároveň umožňuje rovnoměrněji rozložit spektrum zájemců z různých zemí při snížených nárocích na administrativu. Vítězové jsou vybíráni při počítačovém losování náhodně z jedné ze šesti zeměpisných oblastí. Loterie se může zúčastnit žadatel, který pochází z povolené země, má ukončené středoškolské vzdělání, anebo má nejméně dva roky praxe v odboru (který si vyžaduje alespoň dvouletou přípravu) po dobu posledních 5 let. Proces od podání přihlášky po udělení Zelené karty je delší než jeden rok.⁵²

Občanství v USA

Nabytí amerického občanství je podmíněno místem narození a nikoli statutem rodičů. v praxi to znamená, že pokud se dítě narodí na území USA, ač třeba nelegálním přistěhovalcům či neamerickým občanům, automaticky získává americké občanství. Pokud se nenarodí na americkém území, avšak alespoň jeden z rodičů je občanem USA, i ono získává americké občanství ihned při narození. Velmi často se stává, že cizinky jezdí porodit své dítě do USA jen proto, aby získalo americké občanství.

Druhým způsobem jak získat občanství je stejně tak jako u Francie, naturalizace. Základní podmínkou je, aby žadatel byl držitelem „zelené karty“ – aby měl povolení k trvalému pobytu v USA. Výjimku z tohoto požadavku má žadatel, který sloužil v americké armádě. Další nutností je nepřetržitý pobyt v USA během předchozích pěti let, neznamená to však nutnou fyzickou přítomnost na území. Fyzická přítomnost je nutná minimálně tři měsíce před podáním žádosti o získání občanství. Dalším závazkem je pochopení základů americké historie. Posledním předpokladem je nepřerušovaný pobyt od data podání žádosti do složení přísahy jako občan.

Dalším způsobem, jak získat občanství je manželství. Je zde však stanovena povinná doba společného života a to 3 roky.

6.3. Porovnání migračních politik

Česká republika má stejně jako porovnávané země bohatou migrační historii. Uvedu zde jen nejzajímavější údaje se zaměřením na občany Ukrajiny a Vietnamu.

První stopy Ukrajinců v Čechách a na Moravě byly zaznamenány již v 16. a 17. Století. Přicházeli jako studenti a žoldáci. Intenzivnější migrace se odehrávala po připojení části Haliče a Bukoviny k habsburskému soustátí. V té době bylo na českém

⁵² tamtéž

území množství ukrajinských vojáků, ale také sezónních dělníků. Koncem 19. Století začala přicházet do větších měst haličská inteligence a vysokoškoláci, kteří svou zemi opouštěli z politických důvodů a chtěli studovat české vysoké školy.

Ukrajinská komunita se do poloviny minulého století projevovala velice aktivně v udržování a rozvoji své kultury, ale německá a zvláště sovětská okupace způsobily zánik těchto spolků a rozvoj ukrajinské kultury se zastavil až do r. 1989. Po pádu železné opony se stalo Československo poměrně atraktivní zemí pro imigranty, hlavně z bývalého Sovětského svazu.⁵³

Tak jako s občany Ukrajiny, má Česká republika dlouhodobé zkušenosti s přítomností vietnamského etnika. Do roku 1989 lze v imigraci Vietnamců do ČR spatřovat ústřední motiv, kterým byla Československá pomoc Vietnamu postiženému vietnamsko-americkou válkou.

Diplomatické vztahy byly navázány 2.2.1950, válečná situace ve Vietnamu však znemožňovala tyto vztahy udržovat. V roce 1956 přijela do Československa na náklady československé vlády větší skupina občanů Vietnamu na dlouhodobý pobyt za účelem získání kvalitního vzdělání. Jednalo se o stovku 7-15ti letých dětí postižených válkou.

Zásadním mezníkem byl r. 1973, kdy vietnamská strana vznesla požadavek k přijetí 10-12 tisíc občanů k získání profesních zkušeností. V polovině 80.let přijelo 35 tisíc Vietnamců. Platnost smluv byla ukončena v r. 1990.

Po roce 1989 došlo k proměně migrace ve standardní ekonomickou migraci. Část Vietnamců zůstala z dřívějších dob, protože tlak na jejich návrat byl nedůsledný. K těmto „starousedlíkům“ se přidaly další imigrační proudy.⁵⁴

Nyní bych chtěla upozornit na to, že teprve v posledních letech se ČR začíná stávat zemí s pestrým zastoupením obyvatel z nejrůznějších zemí světa. Tato skutečnost není mnohdy ze strany českého obyvatelstva hodnocena příliš pozitivně. Zřejmě jde o následek negativních historických zkušeností, které vyvolaly nepřívětivý až xenofobní přístup k cizincům. Tento stav se však v poslední době zlepšuje, je nutné si uvědomit, že kontakt s odlišnými kulturami může být obohacující a přínosný pro všechny.

Při porovnání migračních politik uvedených zemí, musím konstatovat, že ČR je v některých oblastech migrace mnoho let za nimi. Francie i USA se po druhé světové válce potýkaly s nedostatkem pracovních sil a zahájily pracovní programy. Naproti tomu začala Česká republika řešit podobné pracovní programy až v posledních letech (zelené karty,

⁵³ <http://www.socioweb.cz/index.php?disp=temata&shw=200&lst=106> ze dne 22.03.2009

⁵⁴ http://www.mighealth.net/cz/index.php/Historie_a_v%C3%BDvoj_vietnamsk%C3%A9_migrace_v_%C4%8CR ze dne 22.03.2009

projekt kvalifikovaných pracovníků). Francie i USA nyní preferují rodinný život a zaměřují se na boj s nelegální migrací. Česká republika nyní láká cizince za prací s příslibem zjednodušeného získání pobytu. V době ekonomické krize, kdy se zvyšují počty nezaměstnaných občanů ČR, mi připadá tato strategie příliš riziková a hrozí zvýšení nelegální migrace až cizinci přijdou o zaměstnání.

Pokud porovnám udělování trvalých pobytů, zamlouvá se mi přístup USA, kdy pokud cizinec získá trvalý pobyt z důvodu sloučení s americkým občanem, získá tento pobyt na zkušební dobu dvou let. Karta s trvalým pobytem může být cizinci odebrána, pokud je zjištěno, že manželství neplní svou funkci. V České republice žádná zkušební doba neexistuje a zrušení trvalého pobytu je velmi náročné a mnohdy neúspěšné. Myslím si, že by si spousta lidí rozmyslela účelový sňatek, když by věděli, že dva roky musí fungovat s člověkem, kterého nemilují a zapomenout tak na vlastní osobní život.

Co se týká trvalých pobytů ve Francii, je legislativa velmi podobná. Je to z toho důvodu, že se sjednocují migrační politiky Evropské unie. Máme však ještě pořád co dohánět. Francie vede s cizinci pohovory, zjišťuje znalost jazyka a vyžaduje lékařské prohlídky. U nás do konce roku 2008 nebyla znalost jazyka nutná. Nyní však musí cizinec k žádosti doložit potvrzení ze školy, že prošli zkouškou z jazyka. Nejsem si jistá, zda je to dostačující a zda se tím jen nezvýšila možnost korupčního jednání.

Při udělování trvalých pobytů v USA se mi příliš nezamlouvá tzv. loterie rozmanitosti. Je to sice jen jedna z možností, jak pobyt získat, ale nepřipadá mi příliš vhodný.

V udělování občanství se téměř shodujeme s oběma zeměmi, jen Francie je benevolentnější v době, kdy si cizinec může o občanství požádat. Jedná se o čtyři roky, v případě USA dokonce po třech letech. Česká republika má pětiletou dobu.

V každé zemi bychom mohli najít nějaké výhodnější postupy, ale také negativní. Bohužel při tvorbě zákonů se nikdo nezajímá o názory lidí, kteří s těmito zákony pracují, což vidím jako zásadní problém.

7. PRAKTICKÁ ČÁST – zpracována na základě vlastních zkušeností

7.1. Kazuistika – účelový sňatek

Občan XX, narozen v roce 1974, státní příslušnost Nigérie podal dne 01.08.2007 žádost o povolení k trvalému pobytu na území České republiky podle § 87h odst. 1 písm. b) z.č.326/1999 Sb., za účelem sloučení rodiny s občanem České republiky.

K žádosti byly předloženy všechny povinné náležitosti tj. cestovní doklad, oddací list, fotografie a doklad o zajištěném ubytování (smlouvu o nájmu nemovitosti). Ke spisu byla pořízena i fotokopie občanského průkazu manželky YY a kopie Rozsudku o zamítnutí žaloby proti neudělení azylu.

V řízení bylo Policií ČR zjištěno, že cizinec přicestoval na území České republiky v červenci roku 2006. Ihned po příjezdu podal u příslušného orgánu žádost o udělení azylu. Žádost však byla v srpnu 2006 zamítnuta. Proti rozhodnutí cizinec podal žalobu u příslušného soudu. V červenci 2007 nabylo právní moci rozhodnutí Krajského soudu Hradec Králové o zamítnutí návrhu na zrušení platnosti rozhodnutí o neudělení azylu. V průběhu soudního řízení ve věci azylu tj. v květnu 2007 cizinec uzavřel sňatek s paní YY, narozenou v roce 1973, státní příslušnost Česká republika.

V zájmu přesného a úplného zjištění skutečného stavu věci provedl správní orgán sepsání protokolů s účastníky správního řízení podle § 18 z.č. 500/2004 Sb., správní řád. Protokoly byly sepsány s oběma účastníky v srpnu 2007 na místně příslušné cizinecké policii. Sepsání protokolů mělo za cíl posoudit oprávněnost podání žádosti o povolení trvalého pobytu na území na základě zvláštního pobytového povolení a zhodnotit, zda nejsou naplněny podmínky pro zamítnutí žádosti.

V srpnu 2007 provedl správní orgán šetření na adrese údajného pobytu. Zde bylo hovořeno s majitelkou nemovitosti, která uvedla, že se jedná o byt, který je pronajat čtyřem osobám. Zda se zde zdržuje konkrétní cizinec s manželkou nedokázala odpovědět.

Ze sepsaných protokolů s oběma účastníky, dospěl správní orgán k názoru, že se jedná o účelové manželství a jediným cílem bylo obejít právní předpisy o vstupu a pobytu státních příslušníků třetích států a obdržet povolení k pobytu na území České republiky, tj. obdržet povolení k trvalému pobytu rodinného příslušníka občana Evropské unie (České republiky). Z protokolů byly zarážející ty skutečnosti, kdy cizinec XX uváděl, že osobu nezná rodinu manželky, tj. sourozence a děti manželky. Dále se neshodoval s manželkou

v době jejich seznámení. XX uváděl, že se seznámili ve vlaku do Úval v říjnu 2006 a manželka YY uvedla, že to bylo na stejném místě v červnu 2006 – dle dostupných materiálů však cizinec XX v té době ještě nebyl na území ČR. Oba uváděli, že se domlouvají česky, protože manželka neumí anglicky. Cizinec však česky hovořil velmi špatně. Dále cizinec uvedl, že na svatbě nikdo z jeho ani manželčiny rodiny nebyl. Manželka však uvedla, že na svatbě byl bratr XX, jen nevěděla, jak se jmenuje. V otázce dětí manželky cizinec uvedl, že má chlapce a dceru, kteří jsou v dětském domově. Jestli se s nimi manželka stýká, však cizinec nevěděl. Manželka za dětmi jezdí každých 14 dnů o víkendu a sdělila, že manžel XX o tom ví. Za dcerou jezdí do Písku a v neděli do Prahy za synem.

U otázky zda se do Čech chystá rodina z Nigérie, XX uvedl, že nic takového neplánují. Naproti tomu manželka YY řekla, že se do Čech chystá matka XX, bratr byl na svatbě a po ní odjel. Ohledně dovolené cizinec XX uvedl, že žádnou společnou dovolenou neplánují. Manželka naopak uvedla, že se letos spolu chystají do Nigérie. V otázce vzájemných přátel cizinec uvedl, že s manželkou chodí ven o víkendech za svými kamarády, ale manželka řekla, že žádného kamaráda XX nezná a o víkendech jezdí za sestrou a dětmi.

V rámci vyjádření účastníka správního řízení oba kreslili přibližný náskres jejich pokoje. Oba náskresy se od sebe podstatně lišily v uspořádání nábytku i orientaci.

Cizinecká policie na základě všech podkladů zamítla Rozhodnutím žádost o trvalý pobyt. Cizinec v zákonné lhůtě podal odvolání k Ředitelství služby cizinecké policie. Ředitelství rozhodlo, že napadené rozhodnutí se potvrzuje a odvolání se zamítá.

Komentář autora:

Takovýchto případů je značné množství, bohužel se nejedná o ojedinělost. Jen velmi zřídka lze zjistit, zda bylo za takovou „službu“ zapláceno. Můžeme se jen domnívat. Z vlastní zkušenosti musím konstatovat, že fingoaných sňatků hojně využívají občané Ukrajiny a Nigérie. Jedná se zejména o muže, což je také velmi zajímavé zjištění. Dosud jsem se nesečkala s mužem (Čechem), který by si vzal za úplatu cizinku, ale jistě i takový existují. Vzhledem k náročnému objasňování a mnohdy i lenosti úředníků zjišťovat skutečný stav věci, je velmi málo podobných žádostí zamítnuto. Se zamítnutím je totiž spojená velká administrativní činnost, nutnost vynaložení nemalého úsilí a bohužel často není úsilí náležitě oceněno, ba naopak. Z výše uvedených důvodů, není ani zpracována žádná statistická studie, která by se zabývala fingoanými sňatky a jejich počty.

7.2. Kazuistika – určení otcovství

Občan X, narozen v roce 1959, státní příslušnost Vietnam podal dne 14.12.2005 žádost o povolení k trvalému pobytu na území České republiky podle § 87e odst. 1 písm. b) z.č. 326/1999 Sb., za účelem sloučení rodiny s dítětem - občanem České republiky.

K žádosti byly předloženy všechny povinné náležitosti tj. cestovní doklad, ověřená fotokopie rodného listu dcery, osvědčení o státním občanství ČR dcery, ověřená fotokopie potvrzení Okresního soudu v Mostě o uznání otcovství, fotografie, plná moc pro zastupování a vyplněná žádost.

Mimo posouzení výše uvedených obligatorních náležitostí žádosti byl správní orgán vázán povinností zjištění skutečného stavu věci a k tomu účelu byl povinen opatřovat si potřebné podklady pro rozhodnutí. Správní orgán se zabýval dokazováním, zda nebyly naplněny podmínky pro zamítnutí žádosti.

V řízení bylo Policií České republiky zjištěno, že cizinci zanikl v dubnu 2003 pobyt za účelem podnikání. V dubnu 2003 si cizinec podal u příslušného orgánu Ministerstva vnitra žádost o udělení azylu. Tato žádost byla rozhodnutím zamítnuta v červnu 2004. Cizinec podal proti tomuto rozhodnutí žalobu u Krajského soudu v Praze. V listopadu 2004 nabylo právní moci rozhodnutí Krajského soudu v Praze o zamítnutí návrhu na zrušení platnosti rozhodnutí o neudělení azylu. V prosinci 2004 podal cizinec proti tomuto rozhodnutí prostřednictvím Krajského soudu Praha kasační stížnost. Nejvyšší správní soud v Brně rozhodl o odmítnutí kasační stížnosti a toto rozhodnutí nabylo právní moci v dubnu 2005. Od tohoto data cizinec pobýval na území České republiky neoprávněně bez platného víza.

Žádost o trvalý pobyt byla podána v prosinci 2005. Správní orgán se zabýval okolnostmi předmětného otcovství s cílem zjistit, zda nebylo otcovství získáno pouze s cílem získat povolení k pobytu a obejít tím platné právní předpisy v oblasti vstupu a pobytu cizinců na území České republiky.

Cizinec byl prostřednictvím právního zástupce předvolán k sepsání protokolu o vyjádření účastníka správního řízení. K tomuto protokolu se cizinec nedostavil a ani se neomluvil. Vzhledem k tomu, že matka nezletilé, se kterou se cizinec slučoval, žila trvale v Mostě, bylo požádáno místní oddělení o sepsání protokolu. Matka nezletilé se k sepsání protokolu dostavila a z její výpovědi vyplynuly nové skutečnosti.

Uvedla, že se s cizincem seznámila v parku v červnu 2005 v Litvínově. Šli do restaurace, kde se jí cizinec zeptal, zda by ho nezapsala do rodného listu své dcery jako otce. Za toto zapsání jí nabídl částku 10.000,-Kč. Matka nezletilé tuto nabídku odmítla a rozešli se s tím, že se

cizinec u ní ještě zastaví. V listopadu 2005 za ní znovu přijel a ptal se, zda si nabídku nerozmyslela. Vzhledem k tomu, že potřebovala peníze, souhlasila se zapsáním do rodného listu své dcery. Po zapsání dostala od cizince 5.000,-Kč s tím, že u sebe víc peněz nemá a zbývající částku přiveze.

Cizinec se v prosinci 2005 přijel podívat na dceru, přivezl jí panenku a sladkosti. Peníze však žádné matce nedal. Od ledna do června 2006 posílal pravidelně alimenty ve výši 1.000,-Kč měsíčně. Po uplynutí této doby již žádné peníze neposlal. Matka nezletilé dále uvedla, že otcem dítěte je ve skutečnosti její druh, se kterým žije ve společné domácnosti. Také uvedla, že v lednu 2006 společně se svým druhem podala u soudu v Mostě žádost o popření otcovství.

Dále byl sepsán protokol o výpovědi svědka s druhem matky nezletilé. Z této výpovědi vyplynulo, že se seznámil s družkou v roce 2003. Ta po krátké známosti otěhotněla a po narození dcery začali spolu bydlet. Do rodného listu své dcery nebyl zapsán jako otec jen proto, že mu v době jejího narození bylo 17 let a jeho matka si to nepřála. Společnou domácnost financuje družka z rodinných přídatků a občas on sám něco přinese, pokud sežene brigádu.

Další šetření bylo provedeno formou písemného dotazu na Magistrát města Mostu, odbor správních činností k prověření pravosti rodného listu, z kterého vyplývalo, že otcovství k nezletilé bylo určeno oznámením Okresnímu soudu v Mostě, souhlasným prohlášením rodičů.

V prosinci 2005 bylo provedeno šetření na Městském úřadě Litvínov, odbor správních činností. Pracovnice odboru péče o dítě sdělila, že nezletilá je dcerou druha a všichni žijí ve společné domácnosti v Litvínově. Pracovnice správnímu orgánu předala kopii nájemní smlouvy o nájmu místnosti sepsanou mezi Správou domů Litvínov a matkou nezletilé. Součástí této smlouvy byl evidenční list pro výpočet nájemného, ze kterého bylo patrné, že další osobou, která žije s nájemcem ve společné domácnosti je druh. Dále byla předána kopie čestného prohlášení, ve kterém matka nezletilé prohlásila, že nebude žádat o výživné, protože otec je nezletilý a i jeho rodiče jsou v evidenci úřadu práce. Na dotaz, zda může být do rodného listu dítěte zapsán otec, kterému ještě nebylo 18 let, bylo pracovníci matriky sděleno, že otec zapsaný v rodném listě musí být plnoletý. V případě, že otci není ještě 18 let, může být zapsán pouze na základě rozhodnutí soudu.

Z výsledků dokazování bylo zřejmé, že k otcovství došlo za okolností, které byly charakterizovány jako rozporuplné. Správní orgán vyhodnocením všech popsanych provedených důkazů dospěl k závěru, že jednání, které vedlo k otcovství, bylo určeno s cílem

obejít právní předpisy na úseku povolování. Tím, že výše popsaným jednáním se cizinec pokusil obejít podmínky, bylo konstatováno, že se cizinec dopustil závažného narušení veřejného pořádku a to jednak porušením pravidel obsažených v právních normách, jednak pravidel chování, která nejsou vyjádřena, ale jejich zachování je podle obecného názoru a přesvědčení nezbytnou podmínkou klidného a pořádaného společenského soužití a ve veřejném zájmu.

Z výše uvedených důvodů správní orgán rozhodl o zamítnutí žádosti a toto rozhodnutí odůvodnil tím, že se cizinec nechal určit otcem pouze s úmyslem získat povolení k pobytu, a že určení otcovství, vzhledem k jeho zjevné nefunkčnosti, nemohlo plnit svůj účel a nemůže být záminkou k povolení pobytu.

Proti tomuto rozhodnutí podal cizinec v zákonné lhůtě odvolání prostřednictvím orgánu, který o žádosti rozhodoval k odvolacímu orgánu. Odvolací orgán odvolání zamítl a původní rozhodnutí potvrdil.

Komentář autora:

Tento případ není v praxi také nijak ojedinělý. Nejvíce využívají prohlášení otcovství občané Vietnamu. Ti si vytipují ženu, velmi často romské národnosti nebo ženu závislou na návykových látkách a využívají toho, že tyto ženy jsou ve finanční tísní. Než dojde k zápisu do rodného listu, zaplatí předem finanční částku se slibem, že po zápisu doplatí zbývající slíbenou část. Většinou se tak nestane. Cizinci spoléhají na to, že matky nepůjdou na Policii ani jiný úřad hovořit o vzniklé situaci, protože by tím způsobily problém nejen cizinci, ale i sobě. Tak jako u prvního případu, i zde je dokazování velmi náročné. Příklad, který jsem zde popisovala se vlekl skoro dva roky, ale na konci bylo alespoň malé zadostiučinění.

7.3. Kazuistika – účelový sňatek s následky

Cizinec „X“ narozen v roce 1986, státní příslušností Ghana si v roce 2007 požádal na cizinecké policii o trvalý pobyt za účelem „rodinný příslušník státního občana České republiky podle § 87h odst. 1 písm.b) z.č. 326/1999 Sb.

Stejně jako v předchozích případech byl sepsán s cizincem a jeho manželkou protokol o vyjádření účastníka správního řízení, aby byla vyvrácena možnost účelového uzavření manželství. Protokoly byly sepsány v srpnu 2007. Z protokolů vyplynuly tyto skutečnosti: Cizinec i manželka se shodli v tom, že se seznámili v listopadu 2006 v baru Confesion na Staroměstském náměstí. Cizinec uvedl, že v baru údajně nebyl sám, ale manželka ano. Ta naopak tvrdila, že jejich společný kamarád jim domluvil schůzku naslepo. Manžel na ní čekal před barem a vzhledem k tomu, že byl jediný černoch široko daleko, poznala ho a oslovila. Společně pak šli dovnitř a povídali si. Manžel naopak uvedl, že manželku oslovil a zeptal se jí, zda by si mohl přisednout. Hovořili v anglickém jazyce, vyměnili si čísla a potom společně opustili bar. Oba se shodli v tom, že manželka v době seznámení bydlela v Mělníce u babičky, kde ji cizinec několikrát navštívil a s babičkou se seznámil. Již v únoru 2007 se oba společně rozhodli, že budou žít spolu a že se vezmou. Cizinec v době seznámení žil v Praze 3, měl pronajatý byt 2+1 ještě s jedním svým krajanem. Manželka však uvedla, že bydlel s 2 nebo 3 dalšími cizinci. V podnájmu takto žili do května 2007. Po uzavření sňatku se dle cizince oba přestěhovali do bytu 3+ 1, kde žili s kamarádem z Ghany a Nigérie. Oba spolubydlíci byli ženatí, ale manželky s nimi nežily. Manželka uvedla, že šlo o byt 4+1 a spolu s nimi tam bydleli 2 další cizinci, kteří tam bydleli sami. Rozpor byl i u otázky, kdo je majitelem bytu. Jeden uvedl, že družstvo a nájem platili společně, cizinec uvedl, že majitelem je paní Gabriela s manželem a nájem platila z větší části manželka, protože on nepracuje. Při otázce, jakou barvu mají dlaždičky v koupelně se znovu neshodli. Manželka typovala tři barvy a cizinec řekl barvu šedivou. Další rozpor byl, kde suší prádlo. Žena uvedla, že v kuchyni, cizinec v obývací. Neshody byly i v popsání pokoje, dále v tom, kdo zařizoval svatbu. Cizinec uvedl, že se pravidelně stýkal s matkou a babičkou manželky. Ta však sdělila, že babička ho zná málo a nestýkají se. Žena na několik otázek odmítla odpovědět.

Cizinci byl na základě pohovorů trvalý pobyt povolen s platností od 29. srpna 2007.

Poznámka autora:

Z výše uvedeného vyplývá, že se nejedná o standardní partnerský vztah. Manželé se sešli před pohovorem, aby si ujasnili některé otázky, které mohli očekávat.

Na některé však připraveni nebyly a tak improvizovali, což se projevilo v jejich rozdílných odpovědích. Tuto kazuistiku zde uvádím z toho důvodu, že na ní chci demonstrovat to, jak dopadá takový účelový sňatek, který je i přes takové výrazné neshody povolen cizineckou policií a cizinec zde získá trvalý pobyt.

Nyní nastíním situaci, která následovala po povolení pobytu. Celý případ totiž není dosud dořešen, takže v závěru zůstane několik otazníků, které povedou k zamyšlení, jak tuto situaci řešit.

Dne 9. dubna 2008 byl na cizineckou policii zaslán e-mail manželky výše uvedeného cizince. Ta v něm uvedla následující: Citace „Dobrý den, právě se rozvádím se svým manželem, cizincem jménem XY a protože mne prakticky po celou dobu našeho vztahu jen zneužíval, nabyla jsem dojmu, že si mě vzal jen z důvodu získání trvalého pobytu v ČR. Proto bych na něj chtěla „prásknout“ pár věcí. 1. Přicestoval do ČR na cizí pas, který má teď jeho černá kamarádka, která pracuje jako prostitutka na Václavském náměstí – telefonní číslo můžu dodat, 2. Už v Ghaně, odkud pochází, mu pozměnili datum narození na papírech, abyste ho sem vůbec pustili – deklaruje, že je student, přitom jeho pravé datum narození je 00.00.0000. V Ghaně je prý běžné, že svým občanům takto vypomáhají. 3. Jeho příjmení je X, ne Y, jak všude uvádí a 4. Mi dluží peníze, dokonce mi podepsal dlužní úpis, ale dodnes mi dluží přes polovinu, tj. cca 6.000 Kč. Pokud se mnou budete chtít mluvit, budu Vám kdykoliv k dispozici. Přeji hezký den a doufám, že mu ty jeho podvody jen tak neprojdou.“ Konec citace.

Vzhledem k závažnosti výše uvedených obvinění, předvolala cizinecká policie oznamovatelku k sepsání „protokolu o podání vysvětlení“ v květnu 2008. Do protokolu byly uvedeny následující informace: rozvod s cizincem proběhl dohodou a rozsudek nabude právní moci rok po svatbě tj. do konce května 2008. Žena uvedla, že jí různými způsoby zneužíval (fyzicky i psychicky, finančně) a začalo to asi 2-3 měsíce po uzavření sňatku. Půl roku po svatbě žena věděla, že se bude rozvádět. Žena se nesměla manžela ptát na nic (kam jde, kdy přijde apod.) sama však musela informovat o všem. Došlo k fyzickému napadení, kdy žena měla 2 měsíce sádru kvůli silnému kopnutí do nohy manželem. Několikrát byla přivolána policie, protože šlo o domácí násilí. Důvod, proč šla žena k pohovoru při udělování trvalého pobytu sdělila, že ho milovala, prý se změnil až postupem času. Čekal, až dostane trvalý pobyt. Žena dále sdělila průběh jejich seznámení, kdy je dal dohromady přítel černocho, ale ne z důvodu sňatku. Po svatbě se dozvěděla, že její muž se již jednou pokusil koupit si nevěstu a jí použil také pro získání pobytu. Manžel jí řekl, že do ČR přicestoval na jinou

identitu a jeho pas má nyní prostitutka (černoška) z Václavského náměstí, protože jí dluží peníze. V pase má změněná data narození o 7 let. Aby dostal vízum z Ghany musel být mladší. Měsíc a den narození má stejné, pouze rok je změněn. Příjmení používá jako křestní jméno a naopak. Žena dále sdělila jméno cizince, který zde sjednává sňatky. Žena již s mužem neudrhuje žádný kontakt ani se neobává napadení z jeho strany.

V červenci 2008 zaslala cizinecká policie cizinci „Oznámení o zahájení správního řízení ve věci zrušení platnosti povolení k trvalému pobytu“.

Cizinec na toto oznámení ihned reagoval a poslal na policii písemné vyjádření k zahájenému správnímu řízení. Ve vyjádření uvedl, že neuzavřel manželství s cílem získat pobyt, manželství prý bylo zpočátku harmonické, i když občas měl pocit, že byla manželka nervózní, aniž by měla důvod. Většinu času trávili společně, jen tušil, že manželku trápí nějaké nevyřešené věci z minulosti.

Problémy ve vztahu skutečně nastaly 3 měsíce po uzavření manželství, kdy se začalo měnit jednání manželky. Stalo se, že přišla domů ráno, byla agresivní nebo mluvila úplně z cesty a vyvolávala konflikty. Po nějaké době žena sdělila, že má problémy se závislostí na návykových látkách. Žádal ji, aby se šla léčit, což však odmítla a docházelo k častým hádkám. Řvali na sebe, ale nikdy nedošlo k fyzickému napadení. Zranění si způsobovala sama a poté tvrdila, že jsem jí je udělal já. Manželství chtěl zachránit, ale bylo to marné. Vzhledem k tomu, že jí zakazoval stýkat se s lidmi, kteří dle jeho úsudku byli také drogově závislí, rozhodla se opustit společnou domácnost. Posléze se dozvěděl od soudu, že manželka podala návrh na rozvod. K soudnímu jednání se dostavil, protože se mu nelíbilo, jak o něm manželka nepravdivě hovoří. Musel si najít právního zástupce. Ten ho informoval o možnosti rozvodu dohodou. Zavolal manželce, aby se sešli a tuto dohodu uzavřeli. Manželka souhlasila a vše bylo u notáře sepsáno. Před vstupem do advokátní kanceláře mu manželka nabídla, že návrh vezme zpět, s čímž nesouhlasil, protože měl novou známost.

Dne 30.července 2008 byl s cizincem sepsán protokol o podání vysvětlení. Cizinec odpovídal na položené otázky, ze kterých vyplynuly následující skutečnosti.

Cizinec sdělil, že zaslal své vyjádření k celé věci na policii (popsáno výše). Všiml si, že se manželka během manželství chovala divně, což před svatbou nevěděl a zjistil to až po ní. Chovala se hrubě a napadala ho. V době, kdy žádal o pobyt, trpěla manželka sociální fobií, ale na policii to nechtěla přiznat. V lednu 2008 byla manželka na dva dny na léčení v Bohnicích, ale utekla odtud. Cizinec vypověděl, že má důkazy o tom, jak mu manželka spáchala hodně materiálních škod (rozbila mobily, vyhodila z okna hifi věž, roztrhala dokumenty). Má u sebe i soukromé věci, za které požadovala 1.000,- Kč.

Jako důkaz předložil SMS citace: „Nevím co tady na mě hraješ, rozvod není moje chyba, na mě závisí tvůj osud v ČR, nechci ti ublížit, jediná šance, jak by si to mohl vyhrát je díky mě. Jsi si toho vědom? Jestli mi neodpovíš něco udělám, aby si šel do vězení a ztratil si mé papíry. Jestli se mnou chceš bojovat, ta jsem na to připravená, se všemi zbraněmi, které dokážu zajistit.“ – konec citace.

Po přečtení protokolu, který byl sepsán s jeho manželkou, uvedl, že zranění, které měla manželka (sádru na noze) jí nezpůsobil on, ale ona sama tím, že na něho skočila. Z toho důvodu nešla na ošetření a na policii. Uvedl, že brala kokain a potřebovala neustálý přísun peněz, její drogovou závislost může dosvědčit i její babička. Na otázku proč celou záležitost neoznámil na policii, uvedl, že je zvyklý ze své země, že si každý vyřeší svoje záležitosti sám. Manželka během manželství nespala nikdy doma a vracela se až ráno. Tato skutečnost nebyla uvedena v protokolu u žádosti o pobyt, protože žena tvrdila, že chodí spát k rodičům.

V září 2008 byl s cizincem sepsán další protokol o „výslechu účastníka správního řízení“, kde uvedl jakým způsobem se dostal do ČR, že to bylo ilegálně bez cestovního dokladu. Zaplatil pašerákům, kteří ho naložili do krabice, nalodili na loď, která ho přivezla do Evropy. V Evropě byl z lodi vyhozen ať se stará sám. Nevěděl, kde je a hovořil jen trochu anglicky. Zkusil stopa a nějaký chlap ho odvezl do ČR. Zde šel hned do azylového zařízení ve Vyšných Lhotách, kde podal žádost o azyl.

Komentář autora:

Tento případ jsem zde uvedla z toho důvodu, abych demonstrovala následky účelového sňatku, který byl povolen ač byla spousta nesrovnalostí v odpovědích.

Často si lidé, kteří vstupují do takového svazku vůbec neuvědomují jeho následky. Ve spoustě případech je sňatek zprostředkován třetí osobou, takže se lidé potkají u oltáře a domluva je taková, že za rok proběhne rozvod. Jenomže cizinec po udělení pobytu zmizí neznámo kam.

V tomto případě je zřejmé, že žena, která přistoupila na sňatek, se do cizince zamilovala. Ten však jen využil její náklonnosti. Žena se nyní nemůže smířit se situací, kterou se dozvěděla po té co byl cizinci udělen trvalý pobyt. Mám na mysli informaci o jejím zneužití. Cizinec samozřejmě uvádí, že i z jeho strany šlo o lásku, ale položme si otázku „co jiného by měl tvrdit?“. Jedná se o jeho budoucnost na území České republiky. Pokud bude prokázáno, že šlo o účelovost, bude muset cizinec opustit území republiky. Celý případ je zatím v řízení. V této fázi je vše „slovo proti slovu“, takže cizineckou policii čeká ještě velký kus práce při dokazování na čí straně je pravda.

Závěr

Významné migrační toky, které se v Evropské unii stále rozšiřují, přispívají ke změně společenského prostředí a svým působením jednoznačně ovlivňují společenské a ekonomické klima v České republice. Začínáme si postupně uvědomovat, že naše okolí se mění a některé tyto změny jsou způsobeny a ovlivněny právě cizinci. Je velmi důležité, jakým způsobem dokážeme reagovat na tak významnou změnu, jakou je začleňování rozličných etnik a tím i kultur do našeho prostředí a zda jsme na tento proces připraveni. Je důležité odstranit mnohdy až xenofobní předsudky vůči cizincům. Přístup společnosti k jednotlivým kategoriím mezinárodních migrantů se různí a to dle chápání jejich potřebnosti či nutnosti poskytnout jim ochranu. Problémy související s migrací jsou řešeny a diskutovány na úrovni laické, odborné, státní i mezinárodní. Díky určitému stupni harmonizace migrační a azylové politiky České republiky s normami a zákony zemí Evropské unie, lze již spatřit určitý pokrok v propojenosti jednotlivých systémů a vzájemných dohod, usnadňujících jak migrační proces, tak případnou eliminaci negativních jevů s ním související. Jedním z takovýchto negativních jevů, přímo ovlivňujících integraci cizinců je složitost a nepřehlednost zákonů, které upravují vstup a pobyt cizinců na území České republiky. Pro svou nejednoznačnost a nepřehlednost, zapříčiněnou enormním množstvím změn a pokynů se stávají právním rébusem, který v praxi značně znesnadňuje jejich aplikaci. Je tedy třeba sjednotit a upravit právní systém takovým způsobem, aby byl jednoznačný a srozumitelný.

Resumé

Bakalářská práce s názvem „Legální, nelegální migrace a následná integrace cizinců na území České republiky“ se zabývá jak již název napovídá migrací cizinců. Práce zhodnocuje a popisuje současný stav celé problematiky. Zároveň poukazuje na problémy s tímto tématem související.

Práce je tématicky rozdělena do sedmi hlavních částí. První část je zaměřena na seznámení se základní terminologií. Druhá část obsahuje výčet legálních pobytů dle současné právní úpravy, vývoj počtu cizinců na území České republiky a možnost získání občanství. Třetí část je věnována nelegální migraci a trestné činnosti cizinců. Čtvrtá část se zabývá azylovou problematikou. Pátá část seznamuje s organizacemi zabývajících se pomocí cizincům. Šestá část porovnává migrační politiky Francie, USA a České republiky. Poslední část je praktická s uvedenými konkrétními případy z praxe.

Anotace

Bakalářská práce, jak sám název říká, se zabývá legální a nelegální migrací na území České republiky. Zhodnocuje a popisuje současný stav týkající se migrace a integrace cizinců na území České republiky a poukazuje na problémy s tímto tématem související. Práce je tématicky rozdělena do sedmi hlavních částí.

Šest částí je věnováno teoretickým oblastem migrace a poslední sedmá část obsahuje konkrétní příklady získané na základě vlastních zkušeností z praxe.

Klíčová slova

Cizinec, integrace, migrace, azyl, nelegální pobyt

Annotation

Bachelor's thesis, as its name says, deals with legal and illegal migration in the Czech Republic. Enhances and describes the current status on migration and integration of foreigners in the Czech Republic, and highlights the problems associated with this topic. The work is thematically divided into seven main parts

Six sections are devoted to the theoretical field of migration and the last seven section contains specific examples from their own experience of practise.

Keywords

Foreigner, integration, migration, asylum, illegal staying (residence)

Seznam použité literatury

1. BUDILOVÁ Lenka, HIRT Tomáš (a kol.), Policista v multikulturním prostředí ISBN:80-903510-8
2. Mjr. Mgr. URBAN Karel, Policie v multikulturní společnosti (výukový manuál)
3. Knihovna jako brána k integraci cizinců v EU, Multikulturní centrum Praha, o.s. 2006 ISBN: 80-239-7826-8
4. Antidiskriminační vzdělávání a veřejná správa v ČR, Multikulturní centrum Praha, o.s. 2006, ISBN: 80-239-7825.X
5. ŘEHOŘ, Metodické pokyny pro vypracování bakalářské práce, Brno: IMS 2006
6. BALVÍN Jaroslav a kolektiv, Identita ve vztahu k národnostním menšinám, Praha 2006: vydala Komise Rady hl. m. Prahy pro oblast národnostních menšin ISBN: 80-903727-0-8

Tištěné prameny

7. Směrnice Rady Evropské unie 2003/109/ES o právním postavení státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajícími rezidenty
8. Zákon číslo 326/1999 Sb., zákon o pobytu cizinců na území České republiky, ve znění pozdějších předpisů
9. Zákon číslo 325/1999 Sb., Zákon o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., O Policii české republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu)
10. Zákon číslo 40/1993 Sb., O nabytí a pozbytí státního občanství České republiky
11. Zákon číslo 140/1961 Sb., Trestní zákon

Odborné časopisy, internet

12. Slovo BULLETIN PRO CIZINCE O CIZINCÍCH ročník 2008, 2009
13. www.migraceonline.cz
14. www.iom.cz
15. www.czso.cz
16. www.cizinci.cz
17. www.mvcr.cz
18. www.opu.cz
19. www.migrace.com
20. www.uprchlici.cz

21. www.soze.cz
22. www.migracecz.org
23. www.novinky.cz
24. www.green-card.cz
25. <http://encyklopedi.seznam.cz>
26. www.sesity.net/zaklady-spolecenskych-ved/judaismus.php
27. <http://domaci.ihned.cz>